

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 22.07.1997
COM(97) 388 def.

VERSLAG OVER DE TOEPASSING VAN DE REGELING TER COMPENSATIE VAN
DE DOOR DE ULTRAPERIFERE LIGGING VEROORZAAKTE EXTRA KOSTEN
VOOR DE AFZET VAN BEPAALDE VISSERIJPRODUCTEN VAN DE AZOREN,
MADEIRA, DE CANARISCHE EILANDEN EN HET FRANSE DEPARTEMENT
GUYANA

(door de Commissie ingediend)

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

<i>Inleiding</i>	3
<i>Het specifieke geval van afzetsteun voor bepaalde visserijproducten</i>	4
<i>Onderwerp van dit verslag</i>	5

Toepassing van de regeling in de betreffende regio's

I. AZOREN	6
II. MADEIRA	17
III. DE CANARISCHE EILANDEN	26
IV. GUYANA	46

VOORWOORD

Inleiding

De Raad heeft bij zijn Besluiten 89/687/EEG¹, 91/314/EEG² en 91/315/EEG³ programma's met specifiek op het afgelegen en insulaire karakter van ultraperifere regio's afgestemde maatregelen ingesteld die een passend kader geschapen hebben voor maatregelen in de verschillende economische sectoren waaraan bij de uitbreiding van de communautaire steun ter vermindering van permanente specifieke knelpunten in deze regio's speciale aandacht moet worden besteed (Programma's POSEIDOM, POSEICAN en POSEIMAN).

Het doel van deze programma's is om bij de toepassing van het communautaire beleid rekening te houden met de specifieke kenmerken en zwakke punten van deze regio's die het gevolg van hun afgelegen ligging en insulaire karakter zijn. Voorts wordt het economische en sociale leven in deze regio's bepaald door hun economische afhankelijkheid van enkele producten, kleine afzetmarkten en hun tweeledige karakter: zowel communautaire regio als gebied omringd door ontwikkelingslanden.

Deze programma's die het symbool zijn van de solidariteit van de Gemeenschap met haar afgelegen regio's – onontbeerlijk voor hun integratie in de interne markt – zijn bedoeld als referentiekader voor de toepassing van het communautaire beleid in deze regio's.

De gemeenschappelijke Verklaring over de ultraperifere gebieden, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, erkent dat specifieke maatregelen ten behoeve van de ultraperifere regio's nodig zijn om deze in staat te stellen hun economische en sociale achterstand ten opzichte van de Gemeenschap in te halen.⁴ De Raad heeft een pakket programma's goedgekeurd die een aantal economische sectoren, waaronder de visserij, bestrijken. Deze sector speelt een bijzonder belangrijke rol bij de sociale en economische ontwikkeling van deze regio's.

Inderdaad rechtvaardigen verscheidene factoren, vooral de grootte van de exclusieve economische zones en de werkgelegenheid die het resultaat is van de activiteiten die met deze sector verband houden, een communautaire aanpak waarbij zowel rekening wordt gehouden

¹ PB nr. L 399 van 30 december 1989.

² PB nr. L 171 van 29 juni 1991.

³ PB nr. L 171 van 29 juni 1991.

⁴ De volledige tekst van de Verklaring luidt "De conferentie erkent dat de ultraperifere gebieden van de Gemeenschap (Franse overzeese gebiedsdelen, de Azoren en Madeira en de Canarische eilanden) een grote structurele achterstand hebben die wordt verergerd door verscheidene factoren (grote afstand, insulair karakter, kleine oppervlakte, moeilijk reliëf en klimaat, economische afhankelijkheid van enkele producten) welke door hun blijvende en cumulatieve karakter de economische en sociale ontwikkeling van deze gebieden ernstig schaden.

Zij is van oordeel dat de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en van het afgeleide recht van rechtswege van toepassing zijn op de ultraperifere gebieden, maar dat het niettemin mogelijk blijft specifieke maatregelen te hunnen gunste te nemen voor zover en zolang er objectief behoefte bestaat aan dergelijke maatregelen met het oog op de economische en sociale ontwikkeling van deze gebieden. Deze maatregelen moeten zowel gericht zijn op voltooiing van de interne markt als op erkenning van de feitelijke situatie in de regio's, ten einde de ultraperifere gebieden in staat te stellen het gemiddelde economische en sociale niveau van de Gemeenschap te bereiken."

met deze belangrijke rol als met de problemen die uit de afgelegen ligging van deze regio's voortvloeien.

Tegen deze achtergrond gezien vormen de programma's met specifieke maatregelen een passend kader voor de tenuitvoerlegging van een aantal acties dat deze regio's de mogelijkheid biedt om geleidelijk deel uit te gaan maken van de interne markt en alle voordelen te genieten die uit een aanpassing van hun economieën aan het ontwikkelingsniveau in de rest van de Gemeenschap voortvloeien.

Het specifieke geval van afzetsteun voor bepaalde visserijproducten

Door het ontbreken van regionale markten en de extra transportkosten waarop reeds werd gewezen, blijft de toegang tot afzetgebieden moeilijk. Dit hebben de drie ultraperifere gebieden gemeen.

Juist op grond hiervan heeft de Gemeenschap besloten om producenten in deze regio's te steunen bij de afzet van visserijproducten. Zo is in 1992⁵ een regeling ingevoerd die een groot succes gehad heeft. Deze regeling is in 1994 verlengd bij Verordening (EG) nr. 1503/94 van de Raad⁶ waardoor de soorten waarin de handel het grootst is, in het buitenland konden worden afgezet bij voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die van de economische actoren op het vasteland van Europa.

Zo moet met betrekking tot de Azoren en Madeira worden opgemerkt dat de productie van plaatselijke conservenindustrie bijna de helft van de export bedraagt en aan een groot deel van de beroepsbevolking werk biedt, maar de specifieke situatie van deze regio's – het gevolg van hun geringe omvang en hun geografische ligging – leidt bij de productie en de afzet echter tot extra kosten waardoor hun concurrentiepositie zwakker is dan die in dezelfde activiteiten op het vasteland van Europa. Bijgevolg ligt de beloning in de sector duidelijk onder het gemiddelde in de Gemeenschap. Dit komt door de productiesituatie van de bedrijfstak: de extra transportkosten en de financiële lasten als gevolg van de staankosten van de productiefactoren (in het bijzonder zout, olie en blikjes); extra energiekosten en verzekeringskosten in verband met het transport. Hetzelfde geldt voor de Canarische eilanden waar eveneens extra kosten aan de grondstoffen, energie en transportkosten verbonden zijn. Dezelfde situatie vinden we in het departement Guyana waar naast bovengenoemde factoren specifieke omstandigheden de exploitatie verslechteren (het ontbreken van scheepskrediet voor de financiële kosten; de noodzaak om grote voorraden van reservonderdelen voor schepen aan te leggen; het verschil in prijs van nieuwe schepen van werven op het continent; het ontbreken van lokaal aanbod; de concurrentie van de export van enkele derde landen in Zuid- en Midden-Amerika die uit hoofde van de communautaire regelgeving gunstige voorwaarden genieten). Deze situatie valt niet op korte termijn te verhelpen. Bijgevolg is het nodig gebleken om de ontplooidde acties voort te zetten met een juridisch instrument dat invoering van een vast referentiekader voor de betreffende economische actoren mogelijk maakt. Dit is Verordening (EG) nr 2337/95 van de Raad⁷ geworden. Hierdoor wordt de regeling tot 31 december 1997 gehandhaafd.

⁵ Beschikking van de Commissie van 30 juli 1992 inzake bijstand van de Gemeenschap voor enkele specifieke uitvoeringsmaatregelen van Poseima – PB nr. L 248 van 28 augustus 1992

⁶ PB nr. L 162 van 30 juni 1994

⁷ PB nr. L 236 van 5 oktober 1995

Onderwerp van dit verslag

Overeenkomstig artikel 6 van Verordening (EG) nr. 2337/95 van de Raad van 2 oktober 1995 tot instelling van een regeling ter compensatie van de door de ultraperifere ligging veroorzaakte extra kosten voor de afzet van bepaalde visserijproducten van de Azoren, Madeira, de Canarische eilanden en het Franse departement Guyana⁸ moet de Commissie bij het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité voor de Regio's een verslag indienen over de toepassing van de maatregelen in de Verordening, dat zo nodig van passende voorstellen vergezeld dient te gaan.

Dit op grond van deze bepaling opgestelde verslag beschrijft de resultaten van de toepassing van de steunregeling voor de afzet van bepaalde in de betreffende regio's geproduceerde producten (tonijn van de Azoren en Madeira; tonijn, sardines en makreel van de Canarische eilanden en garnalen van Guyana). Voorts wordt hierin melding gemaakt van de huidige knelpunten in de visserijsector met betrekking tot de soorten waarvan het aanbod op de markt aanzienlijk is en worden de prognoses van de communautaire actie op dit gebied opgemaakt.

⁸ De in het vorige punt genoemde Verordening
FC/mht p:\uper\projet\005.doc

TOEPASSING VAN DE REGELING IN DE BETREFFENDE REGIO'S

I. AZOREN

1. Algemene economische situatie

De archipel van de Azoren bestaat uit negen eilanden, verdeeld in drie groepen : de westelijke groep met Flores en Corvo, de centrale groep met Terceira, Graciosa, S. Jorge, Pico en Faial en de oostelijke groep met S. Miguel en Santa Maria; de archipel strekt zich uit van WNW naar OZO over een gebied van ongeveer 630 bij 130 km, tussen 39°43'23" noorderbreedte en 36°53'43" noorderbreedte en 24°46'15" westerlengte en 31°16'24" westerlengte, in het zuidelijke deel van deelgebied X van de Internationale Raad voor het Onderzoek van de Zee (ICES).

De Azoren vormen een geografisch afgelegen gebied op 1600 km van de kust van Portugal en 4 000 km van de Oostkust van de Verenigde Staten.

Niet alleen ligt de eilandengroep ver van al de rest, maar bovendien zijn de eilandjes onderling sterk verspreid. De afstand tussen Faial en Pico bedraagt slechts 6 km, die tussen Santa Maria en Corvo evenwel bijna 630 km.

Wegens de sterk verspreide ligging van de eilanden en de aanzienlijk afstanden tussen de eilanden onderling en tussen de eilandengroep en het vasteland behoren de eilanden een uitgestrekte Exclusieve Economische Zone (EEZ) van 938 000 km².

Bevolking en werkgelegenheid

De bevolking van de Azoren neemt sedert 1960 sterk af en bedroeg per 31 december 1991 (datum van de laatste telling) nog 237 795 inwoners. Tegen eind 1994 wordt de bevolking op ongeveer 240 520 inwoners geraamd.

Aan het einde van het derde kwartaal 1996 telde de regio 94 121 personen die qua leeftijd tot de beroepsbevolking kunnen worden gerekend; 89 194 daarvan waren ook werkelijk aan het werk.

De werkloosheid in het gebied bedroeg aan het einde van het derde kwartaal 1996 ongeveer 5,2 % van de beroepsbevolking.

De economie van de Azoren vertoont de voornaamste kenmerken van een kleine insulaire economie (ver verwijderd van het vasteland, zowel uit geografisch als uit demografisch oogpunt als klein aan te merken en een gering bruto intern product).

De productie is vooral toegespitst op en gespecialiseerd in producten van de primaire sector, waarvan enkele op industriële schaal worden verwerkt. De primaire sector is duidelijk de sector met de grootste productiviteit.

Dank zij zijn ligging beschikt de regio over een Exclusieve Economische Zone van ongeveer 938 000 m². De regio moet dit economisch potentieel optimaal gebruiken, met name door een doeltreffende en rationele exploratie van de rijkdommen van de zee, hetzij voor zelfvoorziening, hetzij voor verwerking en uitvoer.

2. Belang van de visserijsector voor de regio

De visserij in de regio kan worden opgesplitst in twee belangrijke onderdelen : enerzijds de tonijnvisserij, waarvan bijna de volledige vangst wordt verwerkt in de conservenindustrie en bestemd is voor uitvoer naar het Portugese vasteland en enkele andere Europese landen, en anderzijds, op veel kleinere schaal, de visserij op diverse pelagische en demersale soorten, bestemd voor eigen verbruik en voor uitvoer in verse of gekoelde staat.

De handelsbalans voor visserijproducten is duidelijk positief en evolueert nog steeds in gunstige zin. De uitvoer van visserijproducten vertegenwoordigt bijna 60 % van de totale uitvoer van de regio, met Italië als belangrijkste afnemer.

Handelsbalans

(1 000 ESC)

PRODUCT	1994			1995		
	Invoer	Uitvoer	Saldo	Invoer	Uitvoer	Saldo
Vis, schaal-, schelp- en weekdieren	486 922	756 031	269 109	618 893	2 015 619	1 396 726
Producten van de levensmiddelenindustrie (tonijnconserven)	253 820	2 203 308	1 949 488		1 549 646	1 549 646
Andere producten ^(*)	63	0	- 63	2 435	0	- 2 435
TOTAAL	740 805	2 959 339	2 218 534	621 328	3 565 265	2 943 937

Handel met het buitenland

PRODUCT	INVOER				UITVOER			
	1989		1994		1989		1994	
	1000 ESC	%	1000 ESC	%	1000 ESC	%	1000 ESC	%
Vis, schaal-, schelp- en weekdieren en conserven	234 500	2,4%	740 805	5,2%	2 413 000	56,1%	2 959 339	58,4%
Andere producten	9 637 300	97,6%	13 432 143	94,8%	1 889 000	43,9%	2 105 207	41,6%
TOTAAL	9 871 800	100,0%	14 172 948	100,0%	4 302 000	100,0%	5 064 546	100,0%

^(*) Inclusief invoer van vissersvaartuigen.
FC/mht p:\uper\projet\005.doc

Algemene beschrijving van de visserijsector

Vangstgebieden

De visserij-inspanning van de Azoren is vooral gericht op de exploratie van de vangstgebieden met een diepte tot 500 m (kustwateren en visbanken), normaal aangeduid als *potentiële vangstgebieden*, waar bijna alle bodemvis en het grootste deel van de pelagische soorten, met name tonijn, worden gevangen die in de havens in het gebied worden aangevoerd.

Met betrekking tot de vangstmogelijkheden in de EEZ van de Azoren moet rekening worden gehouden met de onderstaande elementen :

De rijkdom van de EEZ van de Azoren staat helemaal niet in verhouding tot de omvang van het gebied, aangezien een aantal factoren de mogelijkheden sterk beperken (vooral in vergelijking met de gebieden op het continentale plat) :

- de afwezigheid van een continentaal plat;
- de visbanken in de Oceaan liggen sterk verspreid en worden gescheiden door diepe geulen die een aanzienlijke hinderpaal vormen voor de migratie van de demersale soorten, en de mogelijkheid bestaat dat subbestanden zijn gevormd;
- de bodemmorfologie is sterk geaccidenteerd en vertoont grote diepten, waardoor het ecosysteem zeer ongunstig wordt beïnvloed;
- ten gevolge van de geografische ligging van de archipel heeft het gebied te lijden onder de gevolgen van het gebrek aan een natuurlijk evenwicht;
- door de aanvoer van grote hoeveelheden water uit het Middellandse-Zeegebied wordt de stabiliteit van het milieu aangetast;
- de primaire productiviteit van het gebied ligt veel lager dan die van het continentale plat;
- de exploitatie van de rijkdommen van de EEZ van de Azoren door de plaatselijke vissers kan evenwel aanzienlijk worden verbeterd, met name door de diverse segmenten van de visserijsector te moderniseren.

Vissersvloot

Type en kenmerken van de vaartuigen

Gezien de omvang van de Exclusieve Economische Zone is de vissersvloot van de regio in alle opzichten ontoereikend.

Momenteel bestaat de vloot uit ongeveer 1 747 vaartuigen met in totaal 13 063 B(ruto) R(egister) T(on).

Vissersvloot van de Azoren - tonnenmaat en vermogen

GEBIED	ZONE	SEGMENT	SITUATIE PER 30.6.1996		
			AANTAL	BRT	VERMOG EN
AZOREN	Kustzone en communautaire wateren	Polyvalent	1 745	11 480	44 766
	Internationale wateren en water van derde landen	Verre zeevisserij	2	1 583	2 354
TOTAAL			1 747	13 063	47 120

Vermogen in kW

Het betreft meestal kleine vaartuigen die vissen in het kustgebied of de kustwateren, die zich vooral toeleggen op de vangst van kleinere demersale soorten, b.v. horsmakreel en makreel, met motoren van minder dan 75 kW, die normaal slechts een paar honderd kg vis aanvoeren en die dus ook worden aangeduid als "vaartuigen voor de lokale visserij".

Voorts zijn er ongeveer 268 iets grotere vaartuigen met een grotere autonomie, bestemd voor de "kustvisserij". Zij vissen meestal in de nabijheid van de kust, maar de grootste vaartuigen vissen ook op de "banken" binnen de 200-mijlszone. Zij vissen vooral op tonijn en andere migrerende pelagische en demersale soorten.

In de tonijnvisserij zijn momenteel 34 vaartuigen actief, waarvan 15 eigendom zijn van onafhankelijke reders en 19 rechtstreeks of onrechtstreeks banden hebben met de conservenindustrie. De meeste van deze vaartuigen beschikken over installaties voor de bewaring van vis met gekoeld water, zodat zij tot acht dagen op zee kunnen blijven.

Belangrijkste vistuig

Het vistuig dat wordt gebruikt door de vaartuigen voor de lokale visserij en voor de kustvisserij, is zeer gevarieerd en eenzelfde vaartuig kan verschillende soorten vistuig aan boord hebben; er zijn drie categorieën vistuig : vishaken, netten en vallen.

De vishaken, ringnetten, kieuwnetten en vallen worden op grote schaal gebruikt langs de hele kust, maar ook de drijvende beug is belangrijk, zij het voor plaatselijk gebruik.

De diverse tuigen worden vooral gebruikt voor bepaalde soorten visserij : bijvoorbeeld het verandanet en de boomkor zijn vooral bestemd voor de tonijnvisserij, de trawl voor de visserij op bodemvis, bijvoorbeeld gaffelkabeljauw, Atlantische wrakbaars, zeebrasem, Spaanse hondshaai en gewone zeebrasem.

Werkgelegenheid

De vissersvloot verschaft rechtstreeks werk aan ongeveer 4 400 personen, waaronder vissers en andere categorieën. In 1995 waren 87 888 personen, d.i. ongeveer 5 % van de beroepsbevolking, werkzaam in de visserijsector.

De meeste vissers werken op vaartuigen voor de lokale visserij, vaak deeltijds. In de kustvisserij zijn de werknemers bijna allemaal voltijds actief.

Verloop ingeschreven vissers

JAAR	1992	1993	1994	1995
AANTAL	4 436	4 433	4 081	4 420

De laatste jaren is zeer veel aandacht besteed aan de scholing.

Vissershavens

Belang en ligging

Ten gevolge van de geografie van de Archipel van de Azoren zijn de vissershavens over de gehele kust verspreid.

Momenteel zijn er 49 havens, meestal klein tot zeer klein. Slechts drie havens, namelijk Ponta Delgada (Doca), Santa Cruz (Horta) en Praia da Vitória (nog in aanbouw), bieden een vaste en veilige beschutting voor grotere vaartuigen, dank zij de kunstmatig aangelegde havendammen.

Ontwikkeling van de visserij is alleen mogelijk wanneer de havens over de nodige voorzieningen beschikken. Dus moet zwaar in de haveninfrastructuur worden geïnvesteerd.

Belangrijkste aangelande soorten

De visserij op de Azoren is vooral gericht op de tonijnvisserij, die ongeveer 57 % uitmaakt van de aangelande soorten; wegens de soms abnormale omstandigheden in de Noordatlantische Oceaan kunnen de vangsten van jaar tot jaar sterk variëren, zoals blijkt uit de onderstaande tabel. Overigens zijn de Azoren een van de communautaire regio's waar het meeste tonijn wordt gevangen in de communautaire wateren.

De demersale soorten maken ongeveer 26 % uit van de verse vis, met als belangrijkste soorten gaffelkabeljauw, Spaanse hondshaai, Atlantische wrakbaars, zeebrasem, zwarte haai, jonge zeebrasem en haarstaartvis, waarvan in totaal ongeveer 3 200 ton wordt aangeland. Van de kleinere pelagische soorten is vooral de horsmakreel belangrijk met vangsten van meer dan 2 000 ton.

Bij de weekdieren en de schaal- en schelpdieren is vooral de gewone pijlinktvis belangrijk, aangezien daarvan in 1995 ongeveer 250 ton is aangevoerd.

Hoeveelheden aangelande vis op de Azoren

(x 1 000 kg)

SOORT	1992	1993	1994	1995
TONIJN	6 216	10 676	6 591	11 689
Patudo	2 439	4 158	1 895	4 915
Boniet	2 554	2 243	3 360	592
Witte tonijn	1 209	4 275	1 335	6 183
Andere	14	0	1	0
WEEKDIEREN	89	117	124	261
Gewone pijlinktvis	76	108	113	250
Andere	13	9	10	11
SCHAAL- EN SCHELPDIEREN	42	34	22	24
ANDERE SOORTEN	7 550	7 808	8 012	8 482
Gaffelkabeljauw	442	327	284	290
Spaanse hondshaai	575	652	698	581
Spaanse makreel	304	265	353	474
Atlantische wrakbaars	234	309	428	240
Horsmakreel	1 255	1 739	1 781	1 820
Congeraal	339	320	312	266
Zwaardvis	344	404	288	461
Zeebrasem	611	357	388	450
Zwarte haai	761	591	309	321
Jonge zeebrasem	431	430	520	573
Haarstaartvis	255	264	373	778
Andere	1 998	2 149	2 278	2 229
TOTAAL	13 897	18 635	14 749	20 457

Koelhuizen

Op de Azoren zijn er drie openbare koelhuizen, namelijk in de havens van Vila do Porto (Santa Maria), Santa Cruz (Faial) en Madalena (Pico). De hier opgeslagen ingevroren vis is bijna uitsluitend bestemd voor de regionale industrie.

Verwerking en afzet

Verwerking

De visverwerkende industrie op de Azoren produceert bijna uitsluitend tonijnconserven.

De tonijnconservenindustrie op de archipel bestaat bijna 60 jaar en omvat momenteel vier ondernemingen die samen vijf fabrieken exploiteren op vier verschillende eilanden (San Miguel, San Jorge, Pico en Faial).

De concurrentiepositie van deze ondernemingen op de nationale en de internationale markten wordt bepaald door de specifieke kenmerken van de activiteiten op de Azoren :

- de aanvoer van de grondstof is afhankelijk van het seizoen en de vis wordt gevangen op korte afstand van de fabrieken. Bijna de gehele vangst wordt verwerkt in de plaatselijke industrie;
- de overige materiële productiekosten (olie, olijfolie, zout, verpakking, enz.) liggen hoger wegens de transportkosten en de langdurige opslag;
- energie is duur en de voorziening verloopt onregelmatig, zodat elke fabriek over eigen middelen moet beschikken voor het opwekken van elektriciteit, maar die middelen zijn duur en slopen veel kapitaal op dat beter zou kunnen worden aangewend voor de eigenlijke productie.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid vis die door de regionale conservenindustrie in de laatste vijf jaar is verwerkt :

Verwerkte hoeveelheid vis

1992	1993	1994	1995	1996
9 985 697	9 509 682	7 568 760	8 592 646	8 597 635

Door verhoging van de productiecapaciteit en modernisering van een aantal fabrieken kon de conservenindustrie haar uitvoer handhaven. De van de Azoren afkomstige conserven zijn in hoofdzaak bestemd voor de buitenlandse kwaliteitsmarkt, vooral de Italiaanse markt.

Aangezien de productie van tonijnconserven zeer arbeidsintensief is, is deze sector zeer belangrijk voor de werkgelegenheid in de regio; vooral veel vrouwen zijn hier werkzaam.

Afzet

Vooraf kleine en middelgrote bedrijfjes zijn actief in de commerciële sector en zij leggen zich hoofdzakelijk toe op de uitvoer van verse of gekoelde vis en van tonijnconserven.

Met uitzondering van tonijn, die bijna volledig bestemd is voor de conservenindustrie op de Azoren (afgezien van witte tonijn die bijna allemaal wordt uitgevoerd), is de vis die in de wateren rond de Azoren wordt gevangen, vooral die met de grootste commerciële waarde, bestemd voor de nationale en de internationale markten.

Toekomstige ontwikkeling van de vloot en van de vangsten

De vissersvloot van de Azoren heeft te maken gehad met enkele herstructureringen, hetzij door de ingebruikneming van nieuwe vaartuigen, hetzij door het uit de vaart nemen van andere. Die herstructureringen hadden ten doel de vissersvloot van de regio uit te rusten met vaartuigen die een betere bewaring van de vis aan boord konden garanderen en die ook een

betere exploratie van de rijkdommen van de zee zouden mogelijk maken, hetzij voor eigen gebruik, hetzij voor afzet op buitenlandse markten.

Door het grotere aantal vaartuigen dat in bedrijf is, zijn de vangsten groter en wordt in de regio meer vis aangeland. Die toename van de vangsten wordt als volgt geraamd :

Ontwikkeling van de vangsten

	1997	1998	1999	2000
BODEMVIS	9 000	9 500	10 000	10 500
TONIJN	11 500	12 500	13 500	14 500
TOTAAL	20 500	22 000	23 500	25 000

Efficiënte toepassing van de compensatieregeling

Situatie vóór de invoering van de regeling

Bij Beschikking 91/315/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 26 juni 1991 is een programma ingesteld van speciaal op het afgelegen en insulaire karakter van Madeira en de Azoren afgestemde maatregelen (POSEIMA).

Later heeft de Commissie bij Beschikking 92/448/EEG voorzien in financiële bijstand van de Gemeenschap voor specifieke maatregelen in het kader van het programma van speciaal op het afgelegen en insulaire karakter van Madeira en de Azoren afgestemde maatregelen; daardoor wordt expliciet erkend dat de twee archipels te kampen hebben met speciale problemen die een volledige integratie in de dynamiek van de interne markt in de weg staan, en dat zij een economische achterstand hebben ten opzichte van de andere regio's in Europa.

De specifieke omstandigheden van de Azoren, met name de geringe omvang en de ultraperifere ligging, veroorzaken extra kosten voor de productie en de afzet van conserven waardoor hun concurrentiepositie ten opzichte van soortgelijke industrietakken op het Europese vasteland wordt verzwakt en ook de bedrijfsresultaten in de tonijnsector negatief worden beïnvloed.

Voor een harmonieuze ontwikkeling van de sector en ter aanvulling van de investeringen op andere gebieden, diende ervoor te worden gezorgd dat de bestaande en nog op te richten bedrijven hun productiecapaciteit konden verhogen, teneinde hun rentabiliteit te verhogen en alle door de plaatselijke vissersvloot aangevoerde vis te kunnen verwerken.

3. Gevolgen van de regeling voor de werkgelegenheid, de uitvoer, de marktsituatie

De steun die in het kader van de regeling ter compensatie van de uit de ultraperifere ligging voortvloeiende extra kosten voor de afzet van bepaalde visserijproducten is verleend, heeft geleid tot een duurzame stabiliteit in de sector, zodat zowel de reders als de industrie met redelijke winstmarges konden werken.

Dank zij de regeling konden 240 arbeidsplaatsen worden gecreëerd in de vier bestaande ondernemingen; voorts is een van die bedrijven vervangen door een nieuw bedrijf in de nabijheid van een gebied dat sterk afhankelijk is van de visserij.

Aangezien de bedrijven hun volledige productie kunnen afzetten op de externe markt tegen prijzen die vergelijkbaar zijn met die van soortgelijke bedrijven in Portugal en de rest van Europa, kan aan de reders op de Azoren worden gegarandeerd dat alle vangsten door de industrie worden verwerkt.

Er kan bijgevolg zonder meer worden gesteld dat zowel de reders als de industrie zeer tevreden zijn over de toepassing van de regeling op de Azoren.

4. Begunstigden van de regeling en administratieve afwikkeling

Begunstigden van de regeling

Begunstigden van de regeling zijn de reders in de sector tonijnvisserij met vaartuigen die geregistreerd zijn in de havens in de regio en die hun visserijactiviteiten uitoefenen in de EEZ van de Azoren en Madeira, alsmede de tonijnconservenindustrie. De steun komt voorts ook ten goede aan bevrachters van buitenlandse vissersvaartuigen die hun activiteiten uitoefenen in de EEZ van de Azoren.

Administratieve afwikkeling

Op grond van Beschikking 92/448/EEG van 30 juli 1992, van Verordening (EG) nr. 1503/94 van de Raad van 27 juni 1994 en van Verordening (EG) nr. 2337/95 van de Raad van 9 oktober 1995 heeft de autonome regio Azoren ("Região Autónoma dos Açores"), en met name het "Secretaria Regional da Agricultura e Pescas" een aantal besluiten opgesteld en vervolgens bekendgemaakt in het "Jornal Oficial" houdende vaststelling van de bepalingen ter uitvoering van de communautaire bijstandsregelingen voor de conservensector.

De steunaanvragen worden per drie maanden door de reders en industrieën ingediend bij het "Secretaria Regional da Agricultura e Pesca". Na verificatie van de ingediende aanvragen stuurt het secretariaat van de regio het volledige dossier door naar het "Instituto de Financiamento e Apoio ao Desenvolvimento da Agricultura e Pescas (IFADAP), voor verdere afwikkeling van het dossier en uitbetaling van de steun.

De steun voor de hoeveelheden tonijn die zijn aangeland en ingevoerd, wordt pas betaald aan het einde van elk jaar, na de definitieve goedkeuring van de ingediende aanvragen.

Het IFADAP is verantwoordelijk voor de opvolging en het financiële beheer van de maatregel.

CONCLUSIE

Uit de hierboven omschreven situatie blijkt duidelijk dat, met betrekking tot tonijn, de in 1992 ingestelde regeling op tamelijk bevredigende wijze is uitgevoerd uit een oogpunt van de gemiddelde jaarlijks vastgestelde hoeveelheid en van de voordelen voor de betrokken economische actoren. Anderzijds mag niet worden vergeten dat de situatie die de oorzaak is van de extra kosten en op grond waarvan de regeling is ingesteld, ongewijzigd blijft. Met andere woorden, het afgelegen karakter van de markt voor dit product blijft aanleiding geven

tot extra exploitatiekosten die niet door de plaatselijke industrie kunnen worden gedragen. Het blijft derhalve verantwoord de compensatieregeling voor dit product voort te zetten.

5. De demersale soorten op de Azoren

De laatste jaren zijn de productie en de afzet op buitenlandse markten van demersale soorten voor de Azoren zeer belangrijk geworden uit een oogpunt van lokale activiteit.

In 1996 bedroeg het aandeel van de demersale soorten in de totale hoeveelheid verse vis 29 %, met als belangrijkste soorten gaffelkabeljauw, noordelijke slijmkop, Spaanse hondshaai, Atlantische wrakbaars, congeraal, zeebrasem, zwarte haai, jonge zeebrasem en haarstaartvis, goed voor een totale aanvoer van ongeveer 3 900 ton.

Een groot deel van de vissersvloot van de Azoren vist op demersale soorten. Het gaat meestal om kleine vaartuigen die dicht bij de kust vissen. Ongeveer 268 grotere vaartuigen hebben een iets grotere autonomie en bevissen ook de "visbanken" binnen de EEZ.

Op de zeevaartuigen werken 4 000 vissers, d.i. 90 % van de in 1995 ingeschreven zeelui.

De in de wateren van de Azoren gevangen vis, vooral die met de grootste handelswaarde, wordt afgezet op de nationale en de internationale markten.

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de hoeveelheid vis (brutogewicht = vis + ijs + kist) die in 1995 en 1996 door de lucht is uitgevoerd, met vermelding van de belangrijkste bestemmingen :

Uitvoer van verse vis

BESTEMMING	1995		1996	
	Ton	%	Ton	%
VSA	127	2,82%	155	3,92%
Canada	260	5,77%	236	5,96%
Portugees vasteland	3 516	78,08%	2,950	74,51%
Madeira	101	2,24%	463	11,69%
Europa	381	8,46%	32	0,81%
Andere	118	2,62%	123	3,11%
TOTAAL	4 503	100,00%	3,959	100,00%

De uitvoer van demersale soorten heeft te maken met extra kosten die verband houden met het vervoer door de lucht (de enige manier om ervoor te zorgen dat de vis zonder kwaliteitsverlies bij de consument aankomt), de minimumvervoerbelasting die wordt geïnd door de luchtvaartmaatschappij die het monopolie heeft voor de verbindingen met het vasteland, en de verpakking en bewaring (isothermische kisten en ijs).

Ter compensatie wordt het bijgevolg nuttig geacht in het kader van het Programma POSEIMA te voorzien in steun voor de extra kosten en nadelen die verband houden met het insulaire en ultraperifere karakter bij de uitvoer van verse vis.

De regeling moet vooral gericht zijn op vissoorten die de grootste handelswaarde hebben en waarvoor de vraag het grootst is, met name zeebrasem (inclusief jonge zeebrasem), Atlantische wrakbaars, noordelijke slijmkop, Spaanse hondshaai en haarstaartvis. Jaarlijks wordt gemiddeld ongeveer 3 500 ton uitgevoerd.

II. MADEIRA

1. Algemene economische toestand

Het autonome gebied Madeira is economisch zeer afhankelijk van de buitenwereld.

Madeira is in de noordoostelijke Atlantische Oceaan gelegen tussen 30° 1' 38" en 33° 7' 34" noorderbreedte en 15° 51' 11" en 17° 15' 52" westerlengte.

Van de uiterste punt van Madeira uit ligt La Palma, een van de Canarische eilanden op ongeveer 400 km het dichtsbij, gevolgd door Kaap Sin op de kust van Afrika op ongeveer 625 km afstand. Lissabon is ongeveer 950 km ver en Brussel ligt in rechte lijn op ongeveer 2 700 km afstand.

Daardoor is Madeira een van de meest perifere eilanden van de Europese Unie. Het gebied bestaat uit een eilandengroep, met Madeira en Porto Santo als belangrijkste eilanden en daarnaast een aantal kleinere eilanden, namelijk de Desertas- en Selvagens-eilanden.

De eilandengroep heeft een oppervlakte van circa 779 km². Alle eilanden zijn vulkanisch; de kusten zijn bochtig en steil en de bodem is sterk geaccidenteerd. Madeira is het grootste eiland en nagenoeg de hele bevolking van het gebied woont op dit eiland. Slechts 34 % van de totale oppervlakte kan voor de landbouw of stedenbouwkundig worden gebruikt.

Natuurlijke handicaps

- Bijzonder geaccidenteerd reliëf met steile hellingen als gevolg van sterke erosie;
- meestal schrale bodem;
- kustlijn met overwegend hoge rotswanden;
- bruusk ophellende zeebodem.

Belangrijkste effecten

- Door het oneffen terrein zijn extra tijd en kosten nodig voor werkzaamheden waarbij deze factor een rol speelt;
- door de complexiteit en instabiliteit van de ondergrond in bepaalde delen van de eilanden zijn er steeds imponderabilia bij graafwerken;
- de mogelijkheden voor strandtoerisme zijn gering omdat de kust zich er niet toe leent;
- de visgronden zijn betrekkelijk schaars door het ontbreken van een continentaal plat met het gevolg dat de omgevende wateren arm aan plankton zijn.

Factoren in verband met de ligging

- Insulariteit;
- Grote afstand tot het Europese vasteland en bijgevolg ultraperifere ligging.

Belangrijkste effecten

- Afzondering en ontwikkelingsachterstand; deze effecten doen zich in het leven van de regio overal gelden (economie, maatschappelijk leven, opleiding van arbeidskrachten, onderwijs, enz...);
- specifieke regionale problemen; daardoor doen zich moeilijkheden voor bij het uitwerken en begeleiden van een aantal nationale en communautaire beleidsmaatregelen en programma's.

Factoren in verband met de lasten uit het verleden (vóór de autonomie)

- Geringe investeringen;
- Centralisme.

Belangrijkste gevolgen (na het ingaan van de autonomie)

- Weinig ontwikkelde en kwetsbare economische structuur;
- zwak uitgebouwde verbindingen binnen de regio, waardoor omvangrijke investeringen noodzakelijk waren;
- kwaliteit van het bestaan die duidelijk lager is dan in de rest van het land;
- grote afhankelijkheid van de buitenwereld.

Bevolking en werkgelegenheid

De ontwikkeling van Madeira en Porto Santo moet in de eerste plaats de bevolking ten goede komen. De meeste inwoners van de twee eilanden hebben nog steeds een aantoonbaar lage levensstandaard.

Zowel op het gebied van inkomen, onderwijs, beroepsopleiding en verscheidene andere welzijnsindicatoren moet nog een lange weg worden afgelegd om de kwaliteit van het bestaan in de regio op te trekken tot het peil van de overige landen, zelfs de minst ontwikkelde, van de Europese Unie.

De bevolking van het gebied is in de laatste vijf jaar enigszins gestegen (0,7 %) en bereikt nu (1996) 255 100 inwoners, waardoor de bevolkingsdichtheid 327,5 inwoners/km² bedraagt. Er zijn 5 238 werklozen, d.i. 4,68 % van de actieve bevolking, die 43,9 % van de totale bevolking uitmaakt.

60,6 % van de actieve bevolking is werkzaam in de dienstensector, 27,7 % in de industrie en 11,7 % in de landbouw.

De inwoners van Funchal, waar bijna de helft van de bevolking van de eilandengroep woont, zijn hoofdzakelijk in de dienstensector werkzaam. Daaruit kan gemakkelijk worden afgeleid hoe groot het gewicht is van de agrarische sector in de landelijke gemeenten van Madeira.

Exclusieve economische zone

De exclusieve economische zone van het gebied is ongeveer 110 000 vierkante mijl groot, d.i. meer dan 500-maal de landoppervlakte. De zone wordt uit fysisch oogpunt gekenmerkt door het ontbreken van een continentaal plat, een abrupte continentale helling en wateren met een gemiddelde diepte van ongeveer 4 000 m en een maximumdiepte van circa 5 400 m; de diepzee wordt slechts hier en daar onderbroken door onderzeese bodemverheffingen, in de wandeling "banken" genoemd.

2. De visserijsector in het gebied

Plaatselijk aandeel van de visserij in de economie van de eilanden

Het aandeel van de visserijsector is het grootst in twee plattelandsgemeenten, namelijk Câmara de Lobos en Machico.

In totaal zijn 2 150 personen (vissers, handelaren, industriearbeiders en ambtenaren) in de visserijsector werkzaam, dat is ongeveer 2 % van de actieve bevolking.

Vergelijking met de overige bedrijfssectoren

Door de bovengenoemde handicaps is de economie van Madeira sterk afhankelijk van de buitenwereld, waardoor de handelsbalans een groot tekort vertoont. De structuur van de bedrijven, zowel in de landbouw als in de industrie, is meestal zwak. Aangezien een aantal van deze bedrijfstakken het hoofd moet bieden aan permanente handicaps, is de visverwerkende industrie van des te meer belang voor de uitvoer, doordat zij de waarde van de producten verhoogt, hetgeen de economie in het algemeen en de visserijsector in het bijzonder ten goede komt, met name wat de afzet van de productie, de werkgelegenheid en het inkomen betreft.

Beschrijving van de huidige infrastructuur

Vissershavens

Funchal is de belangrijkste aanvoerhaven; jaarlijks wordt er ongeveer 10 000 ton verse vis aangevoerd, d.i. ongeveer 95 % van de totale aanlandingen in het gebied.

De meeste vis wordt in de havens van Porto Santo, Caniçal en Câmara de Lobos gelost.

Onlangs werd de aanlegplaats in Porto Novo, gemeente Santa Cruz, uitgebouwd en gemoderniseerd, hoofdzakelijk met het oog op aanlandingen die rechtstreeks bestemd zijn voor de daar gevestigde visverwerkingsbedrijven.

Koelinrichtingen

Slechts vijf van de twaalf havens in het gebied beschikken over koelinstallaties. Daarnaast is het regionale bestuur in het bezit gekomen van een koelinrichting in de gemeente Santa Cruz, die na het aanbrengen van een aantal verbeteringen in 1993 in gebruik genomen is. De activiteiten van de koelhuizen omvatten het invriezen, de opslag en het koelen van vis, alsmede de verkoop van ijs.

Bijna alle bevroren vis is bestemd voor verwerking door de regionale industrie; de overschotten gaan naar de industrie op de Azoren en het vasteland.

Vloot en vistuig

De regionale vissersvloot bestaat uit 538 kleine vaartuigen.

Het zijn vooral houten vaartuigen met een klein bereik, met onvoldoende extra uitrusting voor navigatie en detectie en met gebrekkige voorzieningen inzake verblijf aan boord, veiligheid en bewaring van de vangst.

De kleine vaartuigen vissen hoofdzakelijk met de hengel op de verschillende vissoorten. Op de zwarte haarstaartvis wordt met iets grotere vaartuigen (8-15 m lengte) en met de beuglijn

gevist. Vijf vaartuigen mogen met de ringzegen kleine pelagische vissen vangen. De vaartuigen voor de tonijnvisserij zijn groter (18-30 m lang) en gebruiken verandanetten en hengels.

Bijna alle vaartuigen vissen in de kustwateren en in de Portugese exclusieve economische zones.

Aanlandingen

In de onderstaande tabel is het aandeel van tonijnen en zwarte haarstaartvis in de totale aanlandingen in de havens van het gebied aangegeven.

Aanlandingen op Madeira (1992-1996)

SOORT	1992				1993				1994			
	Gewicht	(%)	Waarde	(%)	Gewicht	(%)	Waarde	(%)	Gewicht	(%)	Waarde	(%)
Tonijnen	8 095	61,5	1 068	49,1	4 725	45,7	567	35,3	5 245	50,8	709	38,2
Zwarte haarstaartvis	2 812	21,4	676	31,2	3 466	33,6	640	39,9	3 132	30,3	683	36,8
Andere	2 261	17,1	426	19,5	2 151	20,7	400	24,8	1 968	19,1	467	25
L	13 168	100	2 170	100	10 342	100	1 607	100	10 345	100	1 859	100

SOORT	1995				1996			
	Gewicht	(%)	Waarde	(%)	Gewicht	(%)	Waarde	(%)
Tonijnen	8 851	64,1	1 205	54,4	6 331	54,0	1 180	52,0
Zwarte haarstaartvis	3 432	25,0	634	28,6	3 279	28,0	662	29,2
Andere	1 484	10,9	380	17,0	2 116	18,0	429	18,8
L	13 767	100	2 219	100	11 726	100	2 271	100

Visconserverindustrie

Er zijn op dit ogenblik vier conservenfabrieken in het gebied. De verwerkingscapaciteit van deze bedrijven ligt om de 40 ton grondstof per dag en bedraagt jaarlijks gemiddeld ongeveer 4 000 ton (in 1992 meer dan 6 200 ton). Twee van deze bedrijven zijn pas in 1997 met de productie begonnen, zodat vanaf dit jaar normaliter veel meer vis verwerkt kan worden.

Alle verduurzaamde vis is van oorsprong uit de regio en is aangeland door in de havens van het gebied geregistreerde vaartuigen.

Als grondstof worden hoofdzakelijk tonijnen gebruikt; de conserven zijn voor de markt van de Gemeenschap bestemd.

Deze fabrieken verschaffen werk aan 395 personen.

Toepassing van het POSEIMA-programma 1992-1996 (tonijn)

JAAR	Productie in kg			Escudos		
	Regio	Invoer	TOTAAL	Bedrijven	Reders	TOTAAL
1992	6 270 893	0	6 270 893	203 804 023	0	203 804 023
1993	3 408 040	0	3 408 040	22 152 260	88 609 040	110 761 300
1994	3 036 512	772 076	3 758 588	27 888 723	90 123 676	118 012 400
1995	5 538 966	0	5 538 966	41 054 816	164 235 881	205 290 697
1996	2 387 872	112 460	2 500 332	21 867 012	70 802 793	88 505 868
TOTAAL	20 642 238	834 536	21 476 774	316 766 834	413 771 390	730 538 224

Visverwerkende industrie

De tonijnindustrie in haar geheel is nu nog, evenals in 1992, ongetwijfeld het belangrijkste onderdeel van de visserijsector van Madeira.

Deze industrie verschaft naar schatting aan een duizendtal personen werk. Momenteel zijn er in het gebied vier tonijnverwerkende bedrijven werkzaam, waarvan de gehele productie bestemd is voor de Portugese en de Italiaanse markt.

De grondslag voor het verlenen van bijstand door de Gemeenschap aan de tonijnvisserij bestaat nog steeds, aangezien in de specifieke omstandigheden van de eilandengroep geen verandering is opgetreden. De productie en de afzet gaan er nog steeds gepaard met extra kosten, waaronder de inkomsten van de betrokkenen te lijden hebben.

De argumenten van de oorspronkelijke studie in 1992, die tot instelling van de steunregeling geleid heeft, blijven onveranderd van kracht.

Een van de bedrijven in deze deelsector legt zich toe op het fileren van zwarte haarstaartvis.

De experimentele fase van het bedrijf is begin 1997 beëindigd. Op volle capaciteit kan de fabriek 7-8 ton grondstof per dag verwerken en 3-4 ton eindproduct vervaardigen. De exploitanten zijn tevreden over de ontvangst die het product zowel op de plaatselijke markt als daarbuiten ten deel gevallen is en hebben uitstekende verkoopvooruitzichten.

Het bedrijf heeft 45 werknemers, meestal vrouwen, in dienst genomen.

Er zijn nog andere initiatieven op kleinere schaal die eveneens tot een gunstige ontwikkeling in deze deelsector bijdragen.

Verwacht wordt dat er in de nabije toekomst nog andere dergelijke initiatieven tot stand komen.

Resultaten van de communautaire regeling ter vergoeding van de extra kosten

Situatie vóór de invoering van de regeling

In 1991 heeft de Raad van de Europese Gemeenschappen bij Besluit 91/315/EEG een programma van speciaal op het afgelegen en insulaire karakter van Madeira en de Azoren

afgestemde maatregelen vastgesteld, waarna in 1992 bij Beschikking 92/448/EEG van de Commissie bijstand van de Gemeenschap is verleend voor specifieke maatregelen in het kader van dat programma. Daarmee wou men een aantal specifieke ontwikkelingsproblemen aanpakken die deze eilandengroepen beletten ten volle deel te hebben aan de dynamiek van de interne markt, en wou men de nadelen overwinnen die het gevolg waren van hun geografische ligging, bijzonder bergachtig reliëf, zeer gebrekkige infrastructuur en economische achterstand in het algemeen.

In de visserijsector op Madeira kwamen reeds aan het einde van de tachtiger en het begin van de negentiger jaren de gunstige effecten van de modernisering van de vloot tot uiting in de grotere vangsten, vooral van tonijnen. Door het gebrek aan visfabrieken ontstonden daardoor overschotten met ernstige gevolgen voor de afzet en de producentenprijzen.

Met het oog op een harmonische groei van de sector moesten de eerdere investeringen op andere gebieden (haveninfrastructuur, koelinrichtingen en vloot) derhalve worden aangevuld met de vestiging van nieuwe bedrijven die vooral bestemd waren om de door de vloot gevangen hoeveelheden tonijn te verwerken.

Om deze ontwikkelingsstrategie te doen slagen, moest de rentabiliteit van de bedrijven worden verbeterd. Daartoe moesten de hoge exploitatiekosten, die onder andere het gevolg waren van de ultraperifere ligging van de eilanden, worden gecompenseerd. Bijgevolg is de groei van deze sector, die in 1991 slechts één fabriek, maar in 1996 al vier fabrieken telde, te danken aan de toepassing van het POSEIMA-programma, waardoor deze bedrijven op gelijke voet konden concurreren met de op het vasteland gevestigde bedrijven.

3. Gevolgen van de toepassing van de steunregeling voor de werkgelegenheid, de uitvoer, de markt,

Uit de vorige alinea kan dus worden afgeleid dat het niet toevallig is dat de visconservenfabrieken met een regelmatige productie in de loop van het jaar, van dezelfde periode dateren als de toepassing van het POSEIMA-programma.

De steun heeft de sector een blijvende stabiliteit gebracht, waardoor zowel de reders als de conservenfabrieken een aanvaardbare winstmarge behalen.

Gedurende de looptijd van het POSEIMA-programma werden ongeveer 300 arbeidsplaatsen geschapen in de drie fabrieken die in de jaren 90 in bedrijf werden gesteld.

Als deze ondernemingen erin slagen hun productie buiten het gebied op de markt te brengen, moeten zij zich van de nodige grondstof voorzien, zodat alle niet ter plaatse geconsumeerde vis industrieel zal worden verwerkt. Soms zullen daartoe quota met de Azoren moeten worden uitgewisseld, wanneer ter plaatse niet voldoende vis gevangen kan worden. Dit verschaft de reders dan ook de zekerheid dat de gehele tonijnvangst kan worden afgezet.

Tenslotte is de uitvoer van conserven in de periode 1990-1996 verviervoudigd, waarbij de werkgelegenheid in de sector evenredig toegenomen is en bovendien stabiel blijft. De markt voor tonijnen is gestabiliseerd tot algemene voldoening van reders, vissers en conservenfabrieken van het gebied, zodanig zelfs dat de oudste fabriek begonnen is met de bouw van een nieuwe eenheid ter vervanging van de bestaande inrichting.

4. Begunstigden en administratieve regelingen

De begunstigden en administratieve regelingen zijn dezelfde als voor de Azoren (zie boven).

CONCLUSIE

Op grond van de hierboven beschreven situatie is de in 1992 ingevoerde regeling, wat tonijn betreft, bevredigend gebleken, zowel ten aanzien van het gemiddelde jaarlijkse bedrag van de bijstand als ten aanzien van de voordelen die zij de betrokken marktdeelnemers gebracht heeft.

Anderzijds mag niet uit het oog worden verloren dat de factoren die de door de steunregeling gecompenseerde extra kosten veroorzaken, blijven bestaan, met andere woorden de ver verwijderde ligging van de markt voor dit product zal hogere exploitatiekosten met zich blijven meebrengen waardoor het plaatselijke bedrijfsleven zich in een ongunstiger concurrentiepositie bevindt. De toepassing van de compensatieregeling voor dit product blijft derhalve verantwoord.

5. De zwarte haarstaartvis van Madeira

Deze aloude visserij op Madeira is momenteel de broodwinning van ongeveer 40 % van de in de visserijsector werkzame personen.

De aanlandingen van deze soort bedragen ongeveer 3.500 ton/jaar, d.i. circa één derde van de totale visaanvoer in de havens van het gebied. In de wetenschappelijke gegevens in verband met het toezicht op de vangst van deze soort wijst niets op een ongunstige bestandsontwikkeling, hetgeen bevestigd wordt door het feit dat het gemiddelde gewicht en de gemiddelde grootte van de vangsten sedert 15 jaar stabiel gebleven zijn. Bij deze vissoort is dus veeleer sprake van onderbevissing.

In de laatste jaren zijn namelijk aanzienlijke veranderingen opgetreden. Het aantal vissersvaartuigen is gedaald en ook het aantal visdagen per jaar is verminderd. Zodoende is de visserij-inspanning sedert 1992 gedaald en is deze ook niet van invloed op het overvloedige visbestand. Bovendien heeft het regionale bestuur ten aanzien van deze visserij de nodige maatregelen getroffen om toezicht uit te oefenen op het aantal visdagen en het aantal vaarten in de paaitijd. Hoe dan ook, de gevangen exemplaren zijn steeds volwassen, doordat op een diepte gevist wordt waar geen jonge exemplaren voorkomen.

In de keuken van Madeira neemt deze vissoort een zeer belangrijke plaats in, maar ook daarbuiten is deze vis gewild.

Het is de bedoeling het product hoofdzakelijk buiten Madeira af te zetten; voor het ogenblik wordt 90 % van de verwerkte hoeveelheid uitgevoerd.

Tot dit jaar was er geen sprake van industriële verwerking en werd slechts zoveel zwarte haarstaartvis gevangen als vers op de regionale markt kan worden verkocht.

Aangezien grotere vangsten mogelijk zijn, werden, om deze situatie te verhelpen, door de Europese Gemeenschap drie projecten goedgekeurd en meegefinancierd voor de bouw van industriële eenheden voor de verwerking en afzet van deze vissoort. (Deze projecten zijn van groot belang, omdat er daardoor ongeveer 60 nieuwe arbeidsplaatsen komen, die vooral door

jonge vrouwelijke werknemers ingenomen worden, hetgeen er beslissend toe bijdraagt dat de betrokken bevolking in zijn oorspronkelijke gemeenschap blijft wonen.)

Dankzij deze drie projecten kan jaarlijks maximaal 2.000 ton zwarte haarstaartvis worden verwerkt.

Van de drie inrichtingen zijn er reeds twee in bedrijf, terwijl aan de derde de laatste hand wordt gelegd. De vis wordt er gefileerd en diepgevroren en daarna hoofdzakelijk op de markt van de Gemeenschap en van een aantal derde landen afgezet.

De specifieke omstandigheden van de eilandengroep, namelijk zijn kleine omvang en ultraperifere ligging, veroorzaken echter uiteraard extra kosten bij de productie en de afzet van de producten, waardoor de concurrentie met soortgelijke bedrijven op het Europese vasteland scheefgetrokken wordt, hetgeen de inkomens en de werkgelegenheid in deze sector in het betrokken gebied nadelig beïnvloedt.

CONCLUSIE

De extra kosten bij de afzet van deze soort hebben kwalijke gevolgen voor de betrokken marktdeelnemers. De extra kosten worden veroorzaakt door het vervoer over zee (inclusief verzekering), hogere energieprijzen en opslagkosten voor grondstof en eindproduct.

Daarom is de bijstand van de Gemeenschap om de extra kosten voor de afzet van deze vissoort te compenseren, verantwoord. Overeenkomstig de berekeningen zou de bijstand worden verleend voor circa 1.800 ton per jaar, d.i. de hoeveelheid grondstof die in het voor uitvoer bestemde product wordt verwerkt.

6. Afzet van makreel van Madeira

De makreelvisserij (*Scomber Japonicus*) op Madeira is een traditionele activiteit, evenals de verwerking ervan, maar sedert 1985 is de vervaardiging van makreelconserven om verschillende redenen gestaakt.

Vijf vaartuigen mogen ambachtelijk met de ringzegen op makreel vissen. 90 vissers leven hiervan.

In de vorige jaren werd jaarlijks ongeveer 1.000-1.200 ton gevangen, hetgeen een bruto waarde van 100 tot 120 miljoen escudo's vertegenwoordigt.

Het verbruik van verse makreel is vrij gering, zodat de vis moet worden uitgevoerd.

Door de inbedrijfstelling van een nieuw conservenbedrijf, dat werk verschaft aan 170 personen, zal meer makreel gevangen kunnen worden, te meer daar deze vissoort rijkelijk voorhanden is. Bovendien zijn de verwerkings- en afzetvoorwaarden voor makreel in alle opzichten gelijk aan die voor tonijn. In het eerste kwartaal van 1997 is de industriële verwerking van makreel aanzienlijk toegenomen en vormt zij een aanvulling op de verwerking van tonijnen, waardoor de betrokken inrichtingen hun activiteiten kunnen opvoeren of op peil kunnen houden, hetgeen de instandhouding van de werkgelegenheid bevordert en de prestaties, de toegevoegde waarde en het concurrentievermogen van deze industrie ten goede komt.

Dit jaar zou ongeveer 2.000 ton worden gevangen. De conserven gaan uitsluitend naar Italië.

De specifieke omstandigheden van de eilandengroep, namelijk zijn kleine omvang en ultraperifere ligging, veroorzaken echter uiteraard extra kosten bij de productie en de afzet van de producten, waardoor de concurrentie met soortgelijke bedrijven op het Europese vasteland scheefgetrokken wordt, hetgeen de inkomens en de werkgelegenheid in deze sector in het betrokken gebied nadelig beïnvloedt.

De extra kosten voor de afzet van deze vissoort worden veroorzaakt door het vervoer over zee van de nodige hulpstoffen, onvolledige bevrachting, opslagkosten, hogere energieprijzen en kosten voor verzekering en verzending.

CONCLUSIE

Rekening houdend met de productie- en afzetvoorwaarden voor deze vissoort, is het verantwoord dat de Gemeenschap bijstand verleent in de vorm van een compensatie van de extra kosten voor de verwerkte en uitgevoerde hoeveelheid (2.000 ton). In absolute cijfers heeft deze bijstand niet veel te betekenen, maar wel in sociaal-economisch opzicht, en met name voor de werkgelegenheid.

III. DE CANARISCHE EILANDEN

Inleiding

Door de geïsoleerde ligging van de Canarische archipel in de oceaan en het uiterst gunstige klimaat is de visvangst van oudsher een van de belangrijkste economische activiteiten op de Canarische eilanden.

Het oostelijkste punt van de eilandengroep bevindt zich 115 km van de Afrikaanse kust en het noordelijkste ligt 1100 km van Cádiz, de dichtstbijzijnde haven van het Iberisch schiereiland. De afstand tot Madrid, met een jaarlijkse afzet van 172.000 ton de belangrijkste consumentenmarkt voor visproducten in Spanje, bedraagt 1600 km.

De archipel bestaat uit zeven eilanden, verdeeld over twee provincies, Las Palmas en Santa Cruz, en bestrijkt een oppervlakte van in totaal 7273 km², oftewel 1,44% van het totale Spaanse grondgebied.

Al meer dan driehonderd jaar wordt naast artisanale kustvisserij ook zeevisserij beoefend op de visgronden voor de Afrikaanse kust. Deze laatste activiteit heeft de artisanale en kustvisserij, die minder mogelijkheden biedt en over minder middelen beschikt, wel enigszins verdrongen. De visserij heeft op de eilanden altijd een grote rol gespeeld en is steeds een van de belangrijkste bronnen van inkomsten geweest. Op enkele eilanden, zoals Lanzarote, komt de visserij als economische activiteit op de tweede plaats, na het toerisme.

De kusten van de verschillende eilanden zijn grotendeels steil en kennen weinig landtongen, baaien of natuurlijke redes. Er is ook geen sprake van continentaal plat tussen de eilanden; de diepte tussen de eilanden bedraagt op sommige plaatsen meer dan 3000 meter. De zeebodem van de archipel bestaat uit basisch en lavagesteente vol kraters, waardoor de in andere wateren gebruikelijke trawlvisserij in deze wateren onmogelijk is.

De verscheidenheid van vissoorten in de wateren rond de eilanden is, evenals de zeebodem en de onderzeese geologie van de archipel, uniek.

In de wateren van de archipel komen meer dan 350 soorten waterdieren voor, wat voor de Atlantische Oceaan zeer uitzonderlijk is. Deze soorten hebben zich goed aangepast aan de geaccidenteerde onderzeese orografie van de archipel dank zij de microklimaten die in de diepten tussen de eilanden bestaan.

Deze rijkdom aan soorten in de voedselarme wateren en in de diepzeemicroklimaten is te danken aan twee factoren:

1. verschillende soorten waterdieren uit Noord-Europa, de Middellandse Zee en de Amerikaanse tropen bereiken de archipel door de kruising van de koude stroom van de Canarische eilanden met de van de Straat van Gibraltar afkomstige stroom;
2. verschillende soorten waterdieren van de Afrikaanse kust bereiken de archipel onder invloed van de passaatwinden, permanente winden van de Atlantische Oceaan die worden afgeleid door de Saharawinden en zo de zeestroming naar het westen van de Canarische eilanden voeren.

De Canarische visgronden worden bevolkt door twee typen waterdieren:

- a) demersale soorten die op de zeebodem leven en uiterst gevarieerd zijn, maar die niet talrijk genoeg zijn om op grootschalige wijze gevangen te worden, en
- b) pelagische soorten zoals tonijn, bokvis, makreel, horsmakreel en sardines, die rond de eilanden massaal voorkomen.

De Canarische wateren hebben bijzondere eigenschappen wat het zoutgehalte en de temperatuur betreft, die toenemen met de afstand tot de Afrikaanse kust en maximaal zo'n 6°C hoger ligt dan de temperatuur van de Afrikaanse wateren. Door dit verschil onderscheidt de zeefauna zich sterk van de fauna in de continentale wateren van Afrika, met name vanaf 200 meter diepte, door de kruising van de stromingen vanuit de Middellandse Zee en vanaf de Atlantische Oceaan.

Door de specificiteit van de onderzeese orografie en de schaarste aan voedingsstoffen in de kustwateren wordt slechts 5% van de totale vangst daadwerkelijk in de Canarische wateren gevangen. De rest wordt van oudsher in de wateren tussen de archipel en de Sahara gevangen.

Toen deze visgronden in 1975 onder Mauritaans-Marrokaans bestuur kwamen, moesten de vissers van de eilanden periodiek over de vangstquota onderhandelen, de omvang van hun vloot verkleinen en vergoedingen betalen voor het recht om te vissen. Bovendien moesten zij met deze landen samenwerken op technologisch, professioneel en industrieel gebied. Deze omstandigheden hebben geleid tot enige onzekerheid in de visserijsector op de Canarische eilanden.

Van de hierboven genoemde soorten die bij de eilanden voorkomen, zijn de oceanische pelagische soorten de belangrijkste bron van inkomsten voor de artisanale sector. De aanwezigheid van deze soorten is seizoensgebonden en varieert zelfs van jaar tot jaar. De meest voorkomende oceanische pelagische soorten zijn: de grootogige tonijn (*thunnus obesus*), de gestreepte bonito (*Katsuwonis pelamis*), de witte tonijn (*Thunnus alalunga*), de gewone of rode tonijn (*Thunnus thynnus*) en de geelvintonijn (*Thunnus albacares*).

Een groot gedeelte van de vissersvloot van de eilanden bevist West-Afrikaanse wateren en heeft zich grotendeels gewijd aan de vangst van koppotigen, maar vangt daarnaast ook sardines, ijsvissen, garnalen, ansjovissen en diverse andere soorten.

De koppotigen vormen de belangrijkste soort in het noordelijke gedeelte van de West-Afrikaanse wateren, zowel door de grote hoeveelheden als door de hoge handelswaarde. De visgronden voor koppotigen bevinden zich tussen Kaap Bojador en Kaap Verde (Senegal). De belangrijkste soorten onder de koppotigen zijn de achtarmige inktvissen, de zeekatten en de pijlinktvissen.

Van de achtarmigen komt een enkele soort voor, de *Octopus vulgaris* of gewone achtarm, terwijl de zeekatten in deze wateren behoren tot de soort van de Sepiidae met de variëteiten *Sepia officinalis*, *Sepia hierredda* en *Sepia berttheloti*. De pijlinktvis tenslotte, is vertegenwoordigd met de soorten *Loligo vulgaris* en *Loligo forbesi*.

Sociaal-economische gegevens over de sector

De totale bevolking van de Canarische eilanden telde in 1995 1.601.498 inwoners. De beroepsbevolking telde 647.200 personen, waarvan 518.000 werkenden en 129.200 werklozen. De participatiegraad bedroeg 50% en de werkgelegenheidsgraad 40%. Het werkloosheidscijfer bedroeg 23,7%.

Het BBP is voor 5% afkomstig uit de landbouw en visserij, voor 9% uit de industrie, voor 7% uit de bouw en voor 79% uit de dienstensector.

Het jaarlijks BBP per hoofd van de bevolking bedraagt 1.719.167 peseta.

De visserijsector op de Canarische eilanden is goed voor 2% van het BBP van de eilanden.

Volgens de bij het Secretariaat-generaal voor de Zeevisserij beschikbare gegevens is de huidige vissersvloot op de Canarische eilanden als volgt samengesteld:

	Aantal schepen	BRT	Totaal kW
Trawlers, polyvalente vaartuigen en korvisserijvaartuigen in EEG-wateren	2	472,10	1.220,10
Zegenvisserijvaartuigen, pelagische visserijvaartuigen, nettenscheper enz. in EEG-wateren	1.353	5.148,65	27.078,13
Trawlers en polyvalente vaartuigen in territoriale wateren van derde landen en in internationale wateren	142	35.503,09	94.239,49
Zegenvisserijvaartuigen, pelagische visserijvaartuigen, nettenscheper enz. in territoriale wateren van derde landen en in internationale wateren	57	7.251,86	19.792,08
Totaal	1.554	48.375,70	142.329,81

Het personeel aan boord van de artisanale vloot vormt 53% van de totale aantal werknemers in de visserij, ofschoon deze schepen goed zijn voor slechts 23% van de productie in de sector. De rest wordt geproduceerd door de industriële vloot.

Volgens gegevens uit 1996 werd 74.946 ton vis vers gelost en 153.053 ton diepgevroren aan land gebracht.

De industriële vloot van ANACEF, aangesloten bij OPP 43, telt 156 schepen van gemiddeld 280 BRT met een totale bemanning van 2550 personen en levert direct en indirect ongeveer 12.000 arbeidsplaatsen op. De vangst van koppotigen door deze vloot bedraagt ongeveer 50.000 ton per jaar. Het jaar 1995 is hierbij buiten beschouwing gelaten vanwege de problemen in verband met de ondertekening van het Verdrag met Marokko.

Deze vangst wordt als volgt afgezet: 50% in Japan en 50% in de landen van de EU (waarvan 60% op het vasteland van Spanje en 40% in Italië, Portugal en Griekenland).

De sardinevloot die Arrecife op Lanzarote als thuishaven heeft, bestaat uit 8 schepen van ongeveer 4500 BRT met in totaal 184 bemanningsleden. In 1996 bedroeg de vangst van deze schepen 122.000 ton waarvan 93% verwerkt, 5% geconserveerd en 2% diepgevroren werd. Van deze productie heeft 90% van de twee laatstgenoemde varianten het Iberisch schiereiland als eindbestemming en 100% van eerstgenoemde variant gaat naar de industrie op Lanzarote.

De tonijnvloot bestaat uit ongeveer 60 schepen van in totaal 3000 BRT met een totale bemanning van 400 koppen. De tonijnvangst bedraagt 20.000 ton per jaar. Het grootste gedeelte hiervan gaat vers naar het Spaanse vasteland, in omvang gevolgd door de export naar Japan en de Verenigde Staten, afgezien van de verwerking in de conservenindustrie.

Er zijn twee op het land gevestigde fabrieken en deze staan beide op Lanzarote.

Een van beide fabrieken behoort toe aan de onderneming Agramar die vismeel en -olie produceert, maar ook verse en diepgevroren tonijn verwerkt. De fabriek beschikt over een diepvriesinstallatie met een invriescapaciteit van 75 ton per dag en een opslag van 3000 ton. De onderneming bezit verder een ijsfabriek die dagelijks 140 ton ijs kan produceren. Agramar biedt rechtstreeks en onrechtstreeks werk aan 315 personen.

Momenteel beschikt de onderneming over een verwerkingscapaciteit van 750 ton per etmaal. Daarnaast heeft zij een zuiveringsinstallatie gebouwd.

Een andere activiteit van Agramar is de handel in tonijn, die in de meeste gevallen vers naar het Iberisch schiereiland wordt gezonden, of, bij een te geringe vraag, ingevroren voor verkoop op een later tijdstip. Vorig jaar is bij wijze van proef begonnen met het strippen en fileren van vis om deze, verpakt in plastic, te verkopen, vooral op Las Palmas. De resultaten van het experiment waren bevredigend.

De andere fabriek is in handen van Garavilla en is gericht op de conservering van sardines en tonijn. De productie bedroeg in 1996 iets meer dan 200.000 blikjes, waarvan 50% op de Europese markt is afgezet. De rest is naar derde landen uitgevoerd. Garavilla geeft rechtstreeks en onrechtstreeks werk aan 450 personen.

De consumptie van sardines in conserven is in Spanje betrekkelijk groot maar het is moeilijk om vanaf de Canarische eilanden met andere producenten te concurreren door de aanzienlijke extra kosten per kilo door het vervoer naar het vasteland. Bij de kosten van het vervoer van de producten moeten nog andere noodzakelijke, maar voor het concurrentievermogen nadelige factoren worden opgeteld: het blik voor de blikjes moet van het vasteland worden aangevoerd, het karton is op Tenerife betrekkelijk duur, de prijs van het leidingwater is op Lanzarote hoger enz.

Door de seizoensgebondenheid van de vangst, die een hoogtepunt bereikt in september en november en praktisch stilstaat tussen januari en mei, is invriezen noodzakelijk, maar ook dit brengt extra kosten met zich.

Van de vismeelproductie gaat 10% naar het Iberisch schiereiland, 40% naar andere EU-landen en de resterende 50% naar het Verre Oosten. De belangrijkste concurrenten zijn Chili en Peru.

Wat de visolie betreft, wordt 20% van het totaal afgenomen door het Spaanse vasteland, terwijl de rest wordt verscheept naar de overige EU- en Scandinavische landen, waar de olie wordt gebruikt voor geneesmiddelen, cosmetica en voedingsmiddelen. Op deze markten speelt de kwaliteit een grote rol (gemeten naar het zoutgehalte en de zuurgraad).

De aquacultuur, waarvoor de regio van de Canarische eilanden op grond van de klimatologische en meteorologische kenmerken door de EU bijzonder geschikt is verklaard, is de afgelopen 10 jaar met grote problemen geconfronteerd. De productie van tarbot(achtigen) en kreeft moest al worden gestaakt, waardoor alleen nog goudbrasem en zeebaars wordt geproduceerd. Tot dusverre heeft de productie slechts 20% van de ramingen van het meerjarig oriëntatieprogramma bereikt. Van deze productie gaat 80% naar de Europese markt, hoofdzakelijk Italië.

Ook is in sommige havens behoefte aan kranen voor het lossen van de vis en weegschalen op de kade. Hierdoor zouden de kosten voor vervoer en het verlies aan kwaliteit kunnen worden verminderd, aangezien de vis niet meer zo ver van de losplaats vervoerd hoeft te worden.

Ondanks deze infrastructurele tekortkomingen valt de laatste jaren een aanzienlijke verbetering van de koelinstallaties waar te nemen. Toch is de invriescapaciteit op Santa Cruz de Tenerife nog niet voldoende. Hierdoor ziet de tonijnvloot zich gedwongen in andere havens te lossen.

Het scheepsverkeer in de haven van Puerto de la Luz op Las Palmas telde 2490 schepen van in totaal 1.640.347 BRT, en een overslag van 225.950 ton vis.

Evaluatie van de concurrentie van buurlanden in deze sector

De laatste jaren is de export naar Spanje vanuit Marokko, de belangrijkste concurrent van de Canarische vloot, gestaag toegenomen, van 25.859 ton met een waarde van 5509 miljoen peseta in 1986 tot 54.887 ton met een waarde van 23.501 miljoen peseta tegenwoordig.

Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit diepgevroren koppotigen: jaarlijks wordt hiervan 16.000 ton geëxporteerd, wat voor de zeevissers van de Canarische eilanden rechtstreekse concurrentie betekent.

De verhoudingen met Marokko, dat op grond van een samenwerkingsovereenkomst sinds 1987 volledig is vrijgesteld van douanerechten op de uitvoer van producten naar de EU, hebben ertoe geleid dat de producten uit dit land, tot de totale opnemings in het douanestelsel in 1993, preferentieel werden behandeld ten opzichte van Canarische producten.

De Japanse markt, een van de belangrijkste afzetgebieden voor producten uit Marokko, hanteert ook gunstiger voorwaarden voor Marokkaanse producten dan voor producten van de Canarische eilanden, aangezien deze laatste onder de douaneregelingen van de EU vallen.

Anderzijds moet worden vermeld dat de productiekosten in Marokko over het algemeen veel lager zijn dan in de EU en dus ook lager dan op de Canarische eilanden.

De conclusie kan luiden dat de visserijsector in Marokko de laatste jaren dank zij de gunstige voorwaarden voor de producten op de wereldmarkt en de lagere productiekosten een uiterst nadelige invloed uitoefent op de Canarische visserij.

Begin 1995 weigerde Mauritanië nog steeds toegang te verlenen tot de territoriale wateren aan schepen uit de EU. In november van hetzelfde jaar kregen 18 inktvisvaarders echter wel toegang tot de Mauritaanse visgronden waardoor de achteruitgang in het eerste jaar na het verdrag tussen de EU en Marokko gedeeltelijk werd gecompenseerd.

Conclusies

De belangrijkste van de negatieve aspecten van de Canarische visserijsector is wellicht de permanente *afhankelijkheid*:

- de afhankelijkheid van de visgronden van met name Marokko;
- de afhankelijkheid van een gering aantal markten, en dan hoofdzakelijk de Japanse;
- de afhankelijkheid van beperkte transportmiddelen, wat inherent is aan het insulaire karakter;
- de afhankelijkheid van een enkele verpakkingsfabriek;
- de afhankelijkheid van een enkele conservenfabriek.

Deze afhankelijkheid is echter niet de enige nadelige omstandigheid, aangezien ook een groot aantal veranderingen in het gedrag van de consument ertoe hebben geleid dat de primaire sector moet zorgen voor een verbetering van de kwaliteit en de presentatie.

Een verbetering van de kwaliteit en de presentatie leidt altijd tot een verhoging van de kosten en bovendien zijn deze kosten onvermijdelijk hoger voor producenten in afgelegen gebieden.

De industriële visserij op de Canarische eilanden is geleidelijk afgenomen en is bijna bezweken onder de concurrentie van derde landen die om sociaal-economische redenen bescherming genieten (ontwikkelingslanden, partijen bij samenwerkingsverdragen).

Er is dus sprake van een *Europese* economische sector die door de geografische ligging heeft te maken met een harde concurrentie van ontwikkelingslanden die alleen het hoofd kan worden geboden door een compensatie op grond van het afgelegen en insulaire karakter van de centra van concrete handel.

Analyse van de extra kosten per sector

Diepgevroren en verse tonijn

De vangst van tonijnachtigen, in omvang zeer belangrijk, geschiedt uitsluitend volgens artisanale methoden met lijnen en haken, zij het met een grote mate van doeltreffendheid. De ontwikkeling van deze vorm van visserij, en met name de mogelijkheid om tonijn in het algemeen op de markt te blijven brengen, is zeer bepalend voor de toekomst van de visscrij op de Canarische eilanden, aangezien het al dan niet intensief gebruik van de middelen afhankelijk is van de omvang van deze sector.

De extra kosten zijn hoofdzakelijk het gevolg van de kosten voor vervoer, met inbegrip van de aan dergelijk vervoer inherente verzekerings-, haven- en luchthavenkosten. Deze kosten vormen voor verse tonijn 33,61% van de totale kosten en voor diepgevroren tonijn 13,08%. Hierbij moet worden aangetekend dat het luchtvervoer voor de eilanden de enige vorm van transport is waardoor de vis zonder enig kwaliteitsverlies de consument kan bereiken.

Hieronder staan gegevens over de productie van de afgelopen jaren en de bedragen van de uit hoofde van Verordening (EG) nr. 2337/95 betaalde steun, zowel voor verse als voor diepgevroren tonijn.

Steun POSEICAN

1. Steunaanvragen (tonnen)

Jaar	Tonijn			
	Aantal aanvragen	Vers	Diepgevroren	TOTAAL
1992	194	4.095	7.184	11.279
1993	174	4.903	2.746	7.649
1994	186	11.185	1.420	12.605
1995	172	11.703	872	12.575

2. Toegekende steun (tonnen)

Jaar	Tonijn			
	Aantal aanvragen	Vers	Diepgevroren	TOTAAL
1992	194	4.095	7.184	11.279
1993	174	4.903	2.746	7.649
1994	186	10.400	1.420	11.820
1995	172	10.400	872	11.272

Uitgekeerde steun

1) Vers te verhandelen tonijn

Jaar	Aantal aanvragen	Ton	Ecu/ton	Totaal (ecu)	Koers ptas/ecu	Totaal ptas.
1992	125	4.095	150	614.250	149	91.697.547
1993	149	4.903	150	735.450	158	116.185.276
1994	190	10.400	125	1300.000	193	250.947.312
1995	149	10.400	151	1.570.400	167	263.020.883

2) Diepgevroren tonijn

Jaar	Aantal aanvragen	Ton	Ecu/ton	Totaal (ecu)	Koers ptas/ecu	Totaal ptas.
1992	192	7.184	50	359.200	149	53.625.849
1993	151	2.746	50	137.300	158	21.692.228
1994	43	1.420	45	63.900	192	12.287.932
1995	23	786	54	42.444	168	7.118.993

Analyse van de extra kosten per sector

Diepgevroren en verse sardine en makreel

Het vangstseizoen van de sardines duurt slechts zeven maanden, van juni tot december, vanwege het seizoensgebonden migratiepatroon van deze soort. Om deze reden is het noodzakelijk voldoende grondstoffen en eindproducten op te slaan om het hele jaar door aan de vraag te kunnen voldoen. Dit leidt vanzelfsprekend tot relatief hoge kosten voor opslag ten opzichte van de visconservenfabrieken op het vasteland van Spanje, die het hele jaar door een zeer grote verscheidenheid van visproducten kunnen verwerken.

Diepgevroren sardine en makreel

Behalve met deze extra financieringskosten moet ook rekening worden gehouden met de noodzakelijke extra uitgaven voor energie en verpakking, waarvan de prijs op de Canarische eilanden veel hoger is dan op het Iberisch schiereiland en waardoor de prijs van het product wel 15% hoger wordt. Daarbij moeten verder, vanwege de afgelegen situatie, de bekende extra kosten voor zeevervoer worden gerekend waarin natuurlijk ook de verzekerings-, afhandelings- en havenkosten zijn begrepen. Deze kosten bedragen in totaal 42,22% van de totale prijs vrij aan boord, de f.o.b.-prijs.

Hieronder staan de gegevens met betrekking tot de in de afgelopen jaren uit hoofde van Verordening (EG) nr. 2337/95 toegekende steun.

Sardine en makreel in conserven

Het kostenverschil tussen het Iberisch schiereiland en de Canarische eilanden geldt voor nagenoeg alle productie-elementen. Met uitzondering van de grondstof, die op de Canarische eilanden goedkoper is (zo is de prijs per kilo op de Canarische eilanden momenteel ongeveer 219 ptas lager dan op het vasteland), zijn de kosten voor zowel de energie, de verpakking en de afschrijving van de apparatuur als de financieringskosten op de archipel hoger dan op het vasteland.

Uit onderstaande tabel blijkt dat sprake is van een verschil van 9 ptas in de energiekosten, 297 ptas in de verpakkingskosten, 5 ptas in de afschrijving van de apparatuur en 325 ptas in de financieringskosten.

	Canarische eilanden	Schiereiland
Energie	114	105
Verpakking	1847	1550
Afschrijving apparatuur	71	66
Financieringskosten	1200	875

Aflossing

De extra kosten bij de afschrijving ontstaan door twee factoren:

- a) een hogere waarde van de apparatuur en installaties als gevolg van het vervoer naar de eilanden en de reiskosten van de voor de ingebruikneming ervan noodzakelijke technici en monteurs;

- b) de omslag van het jaarlijks afschrijvingsbedrag over zes operationele maanden.

Algemene en financieringskosten

De algemene en financieringskosten op de eilanden zijn hoger dan voor welke onderneming op het vasteland dan ook vanwege het feit dat op grond van het migratiepatroon van de sardine slechts zeven maanden per jaar gevestigd kan worden en vooral vanwege het insulaire karakter, m.a.w. de moeilijk beschikbare secundaire grondstoffen (verpakkingsmateriaal, olie enz.). Door deze omstandigheden moeten grote voorraden worden aangelegd ten behoeve van de productie en moeten voltooide producten worden opgeslagen om twaalf maanden per jaar te kunnen verkopen.

- a) Algemene kosten

Hieronder vallen de volgende uitgaven:

A) reparatie en onderhoud van apparatuur en installaties, waarbij reserveonderdelen en technische bijstand van derden vanaf andere eilanden of vanaf het vasteland voor extra kosten zorgen;

B) verzekeringen; de extra kosten zijn het gevolg van de hogere, voor de berekening van de premies gebruikte basiswaarde, zowel van het onroerend goed als van de voorraden, de reserveonderdelen, de grondstoffen en het eindproduct;

C) communicatie; de uitgaven zijn hoger door het intensievere telefoon- en faxverkeer en door de verzending van documenten en kleine onderdelen;

D) administratie- en reiskosten; de extra kosten ontstaan door de aanwezigheid van audit-, administratief en technisch personeel bij het bedrijf en door de reizen van medewerkers van het bedrijf naar het vasteland.

- b) Financieringskosten

De kosten zijn hoger dan elders door de extra voorraden van grondstoffen (blikken, potten, zakken, olie, sauzen, deksels en andere benodigdheden), eindproducten en onderdelen voor machines en installaties ter waarborging van het optimaal functioneren van de productie-installaties, het fabricageproces en het concurrentievermogen op de markt.

Bij de tot dusverre vermelde extra kosten moeten ook de onvermijdelijke kosten voor vervoer over zee worden opgeteld. Bij dit specifieke product zijn deze kosten extra hoog door de zogenaamde "dubbele insulariteit", d.w.z. het feit dat de productie plaatsvindt op een eiland, namelijk Lanzarote, terwijl de haven van verzending zich op een ander eiland bevindt, namelijk Gran Canaria.

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de omvang van de productie (in tonnen) en de bedragen aan steun die daarvoor zijn aangevraagd en toegekend uit hoofde van Verordening (EG) nr. 2337/95.

Sardineproductie in de seizoenen 1993 tot en met 1996 (in tonnen)

	Voor conserveren	Voor diepvries
1993	6.634	2.530
1994	6.694	3.583
1995	--	677 *
1996	6.501	2.563

* Door problemen met Marokko.

Steun POSEICAN

Omvang van de toegekende steun (in tonnen)

1) Steunaanvragen (tonnen)

Jaar	Sardine/makreel			
	Aantal aanvragen	Conservering	Diepvries	TOTAAL
1992	3	5.984	1.077	7.061
1993	3	6.506	2.630	9.136
1994	4	9.721	3.616	13.337
1995	3	1.000	676	1.676

2) Toegekende steun (tonnen)

Jaar	Sardine/makreel			
	Aantal aanvragen	Conservering	Diepvries	TOTAAL
1992	3	5.984	1.077	7.061
1993	3	6.506	2.630	9.136
1994	4	9.721	3.616	13.337
1995	3	1.000	676	1.676

Bedrag van de toegekende steun

3) Sardine/makreel voor conservering

Jaar	Tonnen	Ecu/ton	Totaal (ecu)	Koers ptas/ecu	Totaal ptas
1992	5.984	100	598.400	149	89.336.735
1993	6.506	100	650.600	158	102.790.289
1994	9.721	85	826.285	192	158.912.089
1995	1.000	103	103.000	160	16.521.075

4) Sardine/makreel voor diepvries

Jaar	Tonnen	Ecu/ton	Totaal (ecu)	Koers ptas/ecu	Totaal ptas
1992	1.077	50	53.850	149	8.039.803
1993	2.630	50	131.500	158	20.773.308
1994	3.616	45	162.720	192	31.293.818
1995	676	54	36.504	167	6.098.440

	1992		1993		1994		1995	
	Ton- nen	Ptas	Ton- nen	Ptas	Ton- nen	Ptas	Ton- nen	Ptas
SARDINE Conserverin g	5.984	89.336.735	6.506	102.790.289	9.721	158.912.089	1.000	16.521.075
Diepvries	1.077	8.039.803	2.630	20.773.308	3.616	31.293.818	676	6.098.440
TOTAAL	7.061	97.376.538	9.136	123.563.597	13.337	190.205.907	1.676	22.619.515

Conclusies

De op de voorafgaande bladzijden beschreven situatie laat zien dat de toepassing van het in 1992 ingevoerde stelsel heeft geleid tot zeer bevredigende resultaten voor alle betrokken soorten, zowel ten aanzien van de berekening van de voor steun van het stelsel in aanmerking komende productie, als wat de werking van het stelsel betreft. Dankzij de winst die de toepassing van deze verordening de betrokken economische actoren in de diverse sectoren heeft opgeleverd, konden de productie en ontwikkeling voldoende op peil worden gehouden.

De bijzondere situatie die bij de productie in de archipel de hierboven beschreven extra kosten veroorzaakt, is ondertussen nog niet veranderd en zal in de nabije toekomst evenmin veranderen, aangezien deze het gevolg is van de problemen die de Canarische producenten ondervinden door de ultraperifere ligging van de eilanden. Het ligt derhalve voor de hand dat de handel in de hierboven geanalyseerde producten ook in de toekomst zal worden geconfronteerd met hogere kosten dan de producenten op het vasteland, en deze extra kosten kunnen de producenten in de archipel nog steeds niet zelf dragen.

Juist om deze redenen is de verdere toepassing van het mechanisme voor de compensatie van de extra kosten ter vergemakkelijking van de verkoop van de betrokken producten op de Europese markt volledig gerechtvaardigd, aangezien de op de eilanden gevestigde producenten hierdoor op gelijke voet met de producenten van het vasteland toegang hebben tot de interne markt. Dergelijke gelijkwaardige omstandigheden kunnen niet worden verwezenlijkt zonder de steun die de sector momenteel uit hoofde van de regeling ontvangt.

Analyse van de extra kosten per sector

Aquacultuur

Het eerste onderzoek naar de mogelijkheden voor aquacultuur op de Canarische eilanden vond plaats in 1978.

De autonome gemeenschap van de Canarische eilanden had de ontwikkeling van de aquacultuur als een van de prioriteiten voor actie vastgesteld toen bleek dat een dergelijke sector levenskansen had en een belangrijke rol kon spelen bij de diversificatie van de uiterst starre, op een klein aantal producten en activiteiten gebaseerde economie met een in ernstige structurele problemen verkerende en onder een recessie lijdende visserijsector.

Het eerste aquacultuurprogramma dat door Spanje aan de Commissie werd voorgelegd voor de periode 1989-1991, is goedgekeurd bij een Besluit van de Commissie van 11 december 1987 (PB nr. L 4 van 7 januari 1988). Spanje, en binnen het Spaanse Koninkrijk de Canarische eilanden, wilden met het programma de jaarlijkse productie op het volgende niveau brengen:

Soort	Tonnen Totaal Spanje	Totaal Canarische eilanden
Goudbrasem	7.500	1.400
Zeebaars	6.000	500
Tarbotachtigen	4.700	200

Bij het eind van dit eerste meerjarig oriëntatieprogramma voor aquacultuur keurde de Commissie met haar Besluit van 20 december 1991 (PB nr. L 29 van 5 februari 1992) het tweede meerjarige oriëntatieprogramma goed dat Spanje voor de periode 1992-1996 had ingediend. Daarin waren voor de jaarlijkse productie van goudbrasem en tarbotachtigen dezelfde doelstellingen vastgelegd als in het vorige programma, en was de beoogde jaarlijkse productie van zeebaars teruggebracht tot iets minder dan de helft. Deze drie soorten werden door de Canarische eilanden het interessantst geacht.

In de jaren '90 is de activiteit van de aquacultuur haast tot staan gekomen, op enkele overgeplaatste, verdeelde en aangepaste projecten na. Uit de resultaten blijkt duidelijk dat de ontwikkeling van nieuwe projecten is gestagneerd en dat de uitvoering van reeds goedgekeurde projecten aanzienlijke vertraging heeft opgelopen. Tien jaar na het begin van de officiële steunverlening door de Europese Unie, Spanje en de autonome gemeenschap van de Canarische eilanden, blijkt de sector dan ook ver verwijderd te zijn van de in het meerjarig oriëntatieprogramma vastgelegde doelstellingen.

Toch zijn de bedrijven die zich dankzij de fondsen van het FIOV en de nationale overheid in de sector hebben kunnen vestigen, erin geslaagd een stabiele productie op te zetten met een omvang die ieder jaar enkele tonnen is gestegen, ondanks de zeer grote achterstand in concurrentievermogen voor de aquacultuursector door de tot dusverre nog niet gecompenseerde extra kosten als gevolg van het insulaire en ultraperifere karakter.

In dit verband worden hieronder enkele sociale, economische en technische argumenten genoemd, die aantonen hoe invloedrijk de insulaire ligging en andere bepalende factoren van de ultraperifericiteit in dezen zijn.

1. Sociale en economische argumenten

Alle installaties voor aquacultuur op de Canarische eilanden bevinden zich in zones die “in hoge mate afhankelijk van de visserij” zijn, zoals is beschreven in een mededeling van de Commissie uit 1992. Om deze reden heeft de omschakeling van de visserij op deze plaatsen de zwaarste gevolgen voor het sociale weefsel.

Als een van de mogelijkheden voor de omschakeling van de van de visserij afhankelijke bevolking, bevordert het communautair initiatief PESCA (PB nr. C 180 van 1 juli 1994) de diversificatie van de visserij-activiteiten en het is duidelijk dat de aquacultuur, gezien de grote arbeidsintensiviteit van deze bedrijfstak, een groot gedeelte van de door de recessie in de visserij werkloos geworden bevolking opnieuw aan werk kan helpen.

Van de twaalf tussen 1986 en 1989 voorgestelde projecten op de Canarische eilanden, konden er slechts vier worden uitgevoerd. Deze aanvankelijke tegenslag had niet voor alle bedrijven even ernstige gevolgen dankzij de betrekkelijk hoge prijzen aan het begin van de jaren '90 die de negatieve invloed van de hogere kosten als gevolg van de afgelegen en insulaire ligging enigszins compenseerden. Helaas zijn de prijzen gedaald waardoor ook de marges zijn afgenomen; de transportkosten vormen nu weer de belangrijkste beperkende factor voor het concurrentievermogen.

Op de Canarische eilanden zijn de grootste Spaanse producenten van vismeel, het belangrijkste bestanddeel van voer, gevestigd. Zoals bekend bevindt deze bedrijfstak zich momenteel midden in een omschakeling. De ontwikkeling van een krachtige aquacultuur op de eilanden zou op dit ingrijpende proces ongetwijfeld een grote positieve invloed kunnen uitoefenen.

Eind 1999 komt er een eind aan de huidige visserij-overeenkomst tussen het Koninkrijk Marokko en de Europese Unie; wanneer zich, zoals valt te verwachten, bij de verlenging van deze overeenkomst grote problemen voordoen, dreigt ontslag voor de bemanningsleden van meer dan 170 schepen van de Canarische eilanden die volledig van de zeevisserij afhankelijk zijn. Bij dergelijke vooruitzichten lijkt de opheffing van een subsector in de visserij als de aquacultuur, een verkeerde keuze.

2. Technische argumenten

De viskweek op de Canarische eilanden heeft te maken met eenvoudig te berekenen, specifieke extra kosten in verband met de volgende aspecten:

1. Pootvissen

De extra kosten in verband met de aanvoer van pootvissen houden voornamelijk verband met het vervoer en de verzekering.

Ofschoon de aanvoer van pootvissen afdoende verzekerd is, kan een massale sterfte van een lading leiden tot een verstoring van de kweekcyclus en daardoor tot een onderbreking van de activiteiten van enkele maanden. Door de grote concurrentie tussen producenten kan een tijdelijke terugtrekking van de markt, om welke reden dan ook, leiden tot een verlies aan klanten.

Wanneer ondernemingen op het vasteland met dergelijke tegenslagen worden geconfronteerd, kunnen deze binnen enkele dagen een nieuwe lading krijgen. Op de Canarische eilanden bedraagt de leveringstermijn minstens twee maanden.

Anderzijds veroorzaakt de lange duur van het transport onder de pootvissen een sterfte van bijna 10% (de normale sterfte op het vasteland is minder dan 2%) en een groot aantal misvormingen en ziektegevallen, waarvan de gevolgen volledig voor rekening van de onderneming komen, aangezien deze gebreken bij de bestelling van de vracht nog niet te constateren waren.

2. Voer

Gezien de trage aanvoer op de eilanden is de voervoorraad bij de bedrijven er vele malen groter dan de voorraad bij vergelijkbare ondernemingen elders in de Europese Unie. Deze factor is nadelig voor het concurrentievermogen aangezien daardoor de benodigde middelen voor de financiering van de bedoelde voorraad toenemen en de kwaliteit van het voer, uiterst bederfelijke waar, afneemt.

3. Vervoer

Op de markt voor goudbrasem en zeebaars is de kwaliteit van het product van fundamenteel belang. De waarborging van deze kwaliteit veroorzaakt voor Canarische producenten kosten die voor de overige producenten miniem zijn. Zo is bijvoorbeeld meer ijs nodig (tot zo'n 20% van het gewicht van het product) met een gemiddelde prijs van 8000 ptas per ton, afgezien van het aandeel in de vrachtprijs. Andere voorbeelden zijn de grotere stevigheid van de verpakking, de handhaving van koudeketen bij iedere overslag, enz. Bovendien vereisen de voorschriften in het luchtverkeer een extra plastic verpakking, wat bij vervoer over land niet noodzakelijk is.

Ook het probleem van het vervoer tussen de eilanden is belangrijk, aangezien dit over zee moet gebeuren en daardoor veel duurder is dan vergelijkbare transporten over land.

4. Overigen uitgaven

Het afgelegen en insulaire karakter is niet alleen merkbaar in de exploitatiekosten, maar heeft ook gevolgen voor de kosten van het onroerend goed en diverse, niet in geld uit te drukken kosten, zoals voor de overdracht van technologie, reclame, toegang tot nieuwe markten enz.

5. Belemmeringen anders dan invoerheffingen

Sinds de totstandkoming van de interne markt is op producten van het vasteland geen enkele heffing meer van toepassing, noch in het land van herkomst, noch in het land van bestemming.

Alle ladingen vanaf de Canarische eilanden moeten worden ingeklaard met de gebruikelijke administratiekosten tot gevolg. Tegenwoordig kan een krat vis dan ook zonder enige controle van Cádiz naar Rome worden vervoerd, terwijl producten van de Canarische eilanden aan diverse controles wordt onderworpen en moet voldoen aan het desbetreffende ED.

6. Verpakking

Voor de verzending per vliegtuig naar de Europese markt moeten producten in een extra doos en in een plastic zak worden verpakt, terwijl voor de markt op het vasteland een plastic zak voldoende is.

3. Conclusie

Uit hoofde van het POSEICAN-programma, zoals dit indertijd is vastgelegd, kan en moet steun worden verleend aan Canarische aquacultuurproducten, aangezien deze volledig stroken met de filosofie van het programma; deze producten ondervinden immers, net als alle andere landbouw- en visserijproducten uit de archipel, concurrentieel nadeel van de grote afstand tot de belangrijkste plaatsen voor de toelevering van grondstoffen en de afzet van producten.

Analyse van de extra kosten per sector

Koppotigen, tongen en zeebrasems

Ten tijde van de volledige toetreding van de Canarische eilanden tot de Gemeenschap in 1991, was het merendeel van de export van de industriële vissersvloot van de archipel (hoofdzakelijk bestaande uit koppotigen, met daarnaast een gering percentage aan zeebrasems en tongen) bestemd voor de Japanse markt. Toen de archipel volledig onder het communautaire beleid kwam te vallen, legde Japan aan de Canarische producenten duidelijk hogere invoerheffingen op dan aan de grootste concurrenten van de Canarische vloot, met name de Marokkaanse. In het licht van deze ontwikkelingen trof de Raad een tijdelijke maatregel ter compensatie van de verschillen in handelsbelemmeringen.

Deze steun van de Raad tussen 1993 en 1997 is vastgelegd in twee verordeningen, met een jaarlijkse begroting van 3,6 Mecu ter subsidiëring van 30.000 ton à 108 ecu/ton.

Daarnaast heeft de Raad in dezelfde periode en in het kader van de POSEI-programma's nog een verordening goedgekeurd voor de vaststelling van een regeling ter compensatie van de extra kosten als gevolg van de ultraperifere ligging; deze regeling gold ook voor het Franse departement Guyana. Deze verordening is bij verscheidene gelegenheden verlengd, laatstelijk bij Verordening (EG) nr. 2337/95 van de Raad.

Voor de productie van koppotigen waarvan een klein percentage werd geëxporteerd naar de Europese Unie, heeft de Spaanse overheid nooit verzocht om een compensatie uit hoofde van deze verordening voor de extra kosten voor het in de handel brengen van bepaalde visserijproducten van de Canarische eilanden.

De ontwikkeling van de markt voor koppotigen is de laatste jaren echter gewijzigd, zelfs in die mate dat de export van de productie van de Canarische eilanden momenteel een keerpunt heeft bereikt: bijna de helft van de productie wordt momenteel naar de Europese markt geëxporteerd en verwacht wordt dat het aandeel van de export naar deze markt nog zal toenemen, ten nadele van de uitvoer naar de Japanse markt.

In dit verband moet erop worden gewezen dat op de Japanse markt de laatste jaren uitsluitend achtarmen van klein formaat worden verkocht, terwijl de rest wordt verhandeld op de Europese markt.

Deze verandering in de export blijkt ook uit de hoeveelheden die momenteel op de Europese markt worden verkocht. De laatste zes jaren bedroeg de uitvoer naar Europese landen gemiddeld rond de 22.000 ton, waaronder zowel koppotigen als tongen en zeebrasems, en deze hoeveelheid benadert reeds de 30.000 ton die naar de Japanse markt wordt geëxporteerd. In de Europese Unie zijn Spanje, Italië, Griekenland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk de belangrijkste afzetgebieden.

In de nabije toekomst zal de in de EU verkochte hoeveelheid nog toenemen, aangezien de visvergunningen voor Marokkaanse wateren naar verwachting met 10% zullen worden teruggebracht. Hierdoor zal een gedeelte van de vloot zich verplaatsen naar Mauritaanse visgronden, waar de samenstelling van de vangst volkomen anders is en waar veel meer soorten worden gevangen die op de communautaire markt kunnen worden afgezet.

Redelijkerwijs mag dan ook worden aangenomen dat in de toekomst in de EU ongeveer 25.000 ton zal worden verkocht.

Hierbij moet worden aangetekend dat de vloot die de visgronden in de buurt van de eilanden en voor Marokko en Mauritanië bevest, zeer omvangrijk is en bestaat uit 135 schepen die werk bieden aan ongeveer 2300 mensen op zee en ongeveer 10.000 mensen aan wal.

Op grond van deze nieuwe omstandigheden verzoekt de sector dan ook om de opneming van deze soorten (waarvoor dezelfde extra kosten gelden in verband met vervoer, verpakking, dienstverlening, afschrijving van de apparatuur enz.) in de toekomstige verordening die met ingang van 31.12.1997 Verordening (EG) nr. 2337/95 van de Raad zal komen te vervangen.

Aangezien zowel Verordening (EG) nr. 712/97 van de Raad "tot instelling van een specifieke maatregel ten voordele van op de Canarische Eilanden gevestigde producenten van koptotigen" als Verordening (EG) nr. (EG) nr. 2337/95 van de Raad "tot instelling van een regeling ter compensatie van de door de ultraperifere ligging veroorzaakte extra kosten voor de afzet van bepaalde visserijproducten van de Azoren, Madeira, de Canarische eilanden en het Franse departement Guyana" op 31 december 1997 ten einde loopt, zou de in 1993 ingestelde overgangsregeling moeten worden vervangen door een specifieke maatregel voor koptotigen en zou de sector moeten worden opgenomen in het voor visserijproducten ingevoerde POSEI-stelsel.

Deze opneming zou niet alleen bevorderlijk zijn voor de samenhang in de steun aan deze sector, maar zou ook meer in overeenstemming zijn met de reële huidige situatie, aangezien de export in deze sector ingrijpend is veranderd onder invloed van de toetreding van Spanje, en dus ook van de Canarische eilanden, tot de Europese Unie. Momenteel is de communautaire markt de belangrijkste bron van inkomsten voor de sector en dit aandeel zal in de toekomst alleen nog maar toenemen.

IV GUYANA

1. Algemene sociale en economische situatie

Het Franse departement Guyana ligt in de tropen tussen Suriname en Brazilië en heeft een oppervlakte van 83.534 km².

Naar schatting heeft Guyana thans 160.000 inwoners.

Guyana heeft niet alleen een sterk groeiende maar ook een jonge bevolking. In 1990 was nl. één op de twee inwoners jonger dan 25 jaar en één op drie inwoners jonger dan 15 jaar. Het grootste deel van de bevolking woont aan de kust en de twee grote grensrivieren en meer dan de helft daarvan in Cayenne.

Tussen 1982 en 1990 is de beroepsbevolking van 31.200 tot 48.700 gestegen, d.w.z. een toename van 56%. De werkloosheid is echter nog steeds zeer hoog (21 %). Het BBP per inwoner bedraagt 39% van dat van het moederland.

De visserij in Guyana

Dit is de belangrijkste economische sector van Guyana.

De exclusieve economische zone van Guyana beslaat een oppervlakte van 130.140 km².

Guyana bezit een rechte lage kust die over het algemeen met mangrovebos bedekt is, en door de mondingen van rivieren met wisselend debiet doorsneden wordt.

Het continentale plat is groot (40.000 km²) en loopt langzaam in de diepzee af.

Als gevolg van de instroom van zoet water uit grote estuaria is het kustmilieu gunstig en komen er grote populaties vissen voor. Enkele daarvan lenen zich voor trawlvissersrij.

Er zijn twee soorten bestanden in deze wateren:

- garnalen: hierop wordt in het departement het meest gevestigd, omdat de garnaal in overvloed op het continentale plat voorkomt;
- vissen: hierop en in het bijzonder op de zogeheten witvis wordt voornamelijk ambachtelijk gevestigd.

De visserij neemt een belangrijke plaats in de economie van het departement in. Het is één van de voornaamste activiteiten van Guyana. Naar schatting bedraagt de waarde van de productie 250 miljoen FF per jaar. Met een export ter waarde van 200 miljoen FF – voornamelijk dank zij de garnaal – is de visserij goed voor een kwart van de totale ontvangsten uit de export van goederen uit Guyana.

Onderstaande tabel geeft het volume van de voornaamste exportproducten van Guyana aan.

Export**Ton**

	1991	1992	1993	1994	1995
Subtotaal voorn.ste producten	19.660	29.369	23.845	22.702	23.221
Vissen	918	781	1.078	1.187	1.161
Garnalen	4.068	3.801	3.038	3.813	3.597
Rijst	9.625	19.451	16.844	10.868	13.619
Hout	5.049	5.335	2.884	6.385	4.843
Goud en legeringen van ruwgoud		1	2	1	2

De garnalenvisserij en de werkgelegenheid

In de visserij met een vloot van 146 vissersvaartuigen, waaronder 65 trawlers voor de garnalenvangst, waren begin 1997 in Guyana ongeveer 614 personen werkzaam, van wie 400 op de garnalenkotters.

Van deze 614 personen, werkt 57% op zee en 43 % op het land. 50 personen die ter plaatse rechtstreeks in onderaanmeningsverband werken, zijn koeltechnici, lassers, werknemers van maatschappijen in scheepsbehoeften enz.

Begin 1996 werd de beroepsbevolking van de totale bevolking van 160.000 inwoners op 56.140 personen geschat. Dat wil zeggen dat 1,1 % van deze beroepsbevolking in de garnalenvisserij werkt.

De infrastructuur

Larivot is op grond van de waarde van de aangevoerde vis (verkoop bij afslag) de 5e vissershaven van Frankrijk. De exploitatie van de garnalenkotters heeft plaats vanuit deze haven waarvan de modernisering in 1996 begonnen is.

De gevangen vissen en garnalen worden aan boord gewogen en bevroren of in de fabriek behandeld. Het grootste gedeelte van de vangsten wordt vervolgens bevroren uitgevoerd.

De sector is door verschillende structuren geordend. Het Regionaal Comité voor de zeevisserij is het representatieve orgaan van de sector. Hierin zijn de reders, de ambachtelijke vissers, de bemanningen van deze schepen, de verwerkende industrie en de groothandelaren, de coöperatieve verenigingen en de werknemers vertegenwoordigd. Het orgaan beschikt in het bijzonder over eigen bevoegdheden op grond waarvan het in de territoriale wateren maatregelen kan nemen om de communautaire en nationale bepalingen te versterken.

In 1996 zijn in Guyana twee op nationaal niveau erkende producentenorganisaties opgericht om de communautaire bepalingen over de ordening van de markt voor zeevisserijproducten voor de acties met betrekking tot de sector garnalen en vissen toe te passen.

Naast de coöperatieve vereniging van vissers beschikt Guyana over coöperatieve structuren in het kustgebied die tot de ordening van de sector bijdragen doordat zij steeds meer collectieve dienstverlening op zich nemen (levering van ijs, brandstof, distributie van de vis...).

De garnalenvisserij, een gereguleerde activiteit

De garnalenvoorraad bestaat uit vier op verschillende dieptes voor de kust gelegen hoofdbestanden maar er wordt voornamelijk op het continentaal plat gevist. Om de voortplanting van de soort te waarborgen zijn er sedert 1985 voor garnalen jaarlijkse vangstquota vastgesteld. Sinds 1988 vissen enkele schepen op de continentale talud ook op soorten waarvoor geen vangstquota gelden en die op de Europese markten meer opbrengen.

De productie van de garnalenvisserij

Het gemiddelde aantal schepen dat inderdaad elke jaar vist, is aanzienlijk kleiner dan het aantal uitgeruste schepen. Zo waren er begin 1995 gemiddeld 51 van de 67 uitgeruste trawlers het gehele jaar in de zone (tegen 46 in 1994).

Activiteiten van de garnalenvisserij

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Aantal garnalenkotters	72	72	70	66	68	68
Gem. aant. schepen in de zone	56	58	57	46	51	62
Tot. vangsten (in tonnen)	3.653	4.208	3.431	4.241	4.343	4.344

De productie van Guyana bedroeg in 1995 0,16 % van de mondiale garnalenvangst (0,22 % als alleen de tropische garnalen in aanmerking worden genomen).

Niet alleen stijgt de vraag op de wereldmarkt maar ook de productie van gekweekte garnalen neemt snel toe. Omdat de visteeltbedrijven voornamelijk in Zuidoost-Azië en Zuid-Amerika gevestigd zijn, hebben zij relatief lage productiekosten. Daardoor zijn de verkoopprijzen op de wereldmarkt aanzienlijk gedaald hetgeen de rederijen van Guyana dwong met geringere marges genoegen te nemen om hun productie te kunnen blijven afzetten.

In 1995 heeft de lichte stijging van de gemiddelde prijzen van de garnalen zich echter voortgezet. Als gevolg van deze ontwikkeling is de garnalenexport van Guyana in 1995 in waarde slechts 1% maar in volume 6% achteruitgegaan.

Geografische spreiding van de export in volume

	ton				
	1991	1992	1993	1994	1995
Moederland	3.258,9	3.443,0	2.712,8	3.376,7	3.039,0
Antillen waaronder:	143,4	180,8	228,8	339,9	349,0
Guadeloupe	21,0	39,7	52,6	74,8	59,7
Martinique	122,4	141,1	176,2	265,1	289,3
Spanje	80,6	41,6	74,1	93,8	191,0
Italië	327,0	6,7	13,5	0,0	0,0
Groot-Brittannië	173,6	50,2	0,0	0,0	0,0
Diversen	0,3	79,1	8,5	3,1	18,1
Totaal	3.983,8	3.801,4	3.037,7	3.813,5	3.597,1

In de periode 1993 - 1996 is het exportvolume 24% gestegen. In Europa zijn de voornaamste markten het moederland en de uitvoer van daaruit naar Spanje, Portugal en Italië.

Onder de voornaamste lokale exportproducten (zeeproducten, rijst, hout, vruchten) nemen de garnalen de eerste plaats in met 44,5 % in 1995 en 38,7 % in 1996.

De prijzen op de markt in het moederland staan als gevolg van de invoer uit Azië en Zuid-Amerika onder druk. De garnalen uit Guyana ondervinden ook concurrentie van garnalen van goede kwaliteit, bijv. van Madagascar waar de kostprijzen van de rederijen aanmerkelijk lager zijn.

Bovendien moet op de gevolgen van het algemene preferentiestelsel (APS) worden gewezen. Dit leidt tot verlagingen van de douanerechten of zelfs tot nultarieven, bijv. voor de garnalen uit de landen van het Andespact en van Midden-Amerika (hulp in de strijd tegen verdovende middelen). De Gemeenschap heeft onlangs een autonoom tariefcontingent geopend voor de invoer van 6000 ton garnalen tegen nultarief. Dit stelsel leidt tot een daling van de prijzen op de Europese markten.

Met behulp van bovenstaande gegevens kan het volgende worden vastgesteld:

- sedert 1992 is de productie gestegen en heeft zich daarna gestabiliseerd;
- van 1993-1996 is het volume van de export met 24 % en de waarde met 17 % gestegen. Er zijn meer afzetgebieden bijgekomen, vooral sedert 1994 (naast het moederland Spanje, Portugal en Italië). Op de middellange termijn lijkt de trend in dit opzicht nogal gunstig. Het jaarlijkse volume heeft zich op ongeveer 4.200 ton gestabiliseerd;
- daarnaast is de concurrentie op de internationale markt door de toenemende productie van de landen van Midden- en Zuid-Amerika, Zuidoost-Azië en Madagascar waar – de kostprijzen uiteraard veel lager zijn – groter geworden. De grote distributieketens van het moederland drukken de prijzen doordat zij van deze nieuwe bevoorradingsmogelijkheden profiteren.
- de Gemeenschap zelf heeft de toegang van concurrerende producten tot de markt bevorderd door in 1997 voor 12 maanden een autonoom tariefcontingent van 600 ton tegen nultarief te openen;
- de grote herstructurering van de bedrijven, waarmee in 1994 is begonnen, is nog niet voltooid. Hieruit blijkt dat de sector na sanering weer tot bloei kan komen;
- door de herstructurering is het aantal banen niet afgenomen. De werkgelegenheid heeft zich op meer dan 600 arbeidsplaatsen gestabiliseerd (waaronder zeelui, personeel van de rederijen aan de wal en van de directe onderaannemers);
- tenslotte is de activiteit van de vloot toegenomen. Het percentage schepen op zee is tussen 1993 en 1996 van 81 % tot 91 % gestegen.

Deze situatie die, zo wordt geconstateerd, zowel dynamisch als fragiel is, maakt maar al te duidelijk welke rol de communautaire regeling de afzetsteun speelt. Deze regeling biedt de

bedrijven steun van vitaal belang, in de meeste gevallen zonder het stimulerende effect van concurrentie en concurrentievermogen aan te tasten.

Het lijkt volstrekt geen twijfel dat zonder deze steun een groot aantal banen verloren zou zijn gegaan en dat verscheidene bedrijven in buitenlandse handen zouden zijn overgegaan. Bovendien verbetert de regeling biologisch gezien het beheer van het garnalenbestand. Zonder deze regeling zou als gevolg van het rendabiliteitsstreven per geproduceerde ton veeleer het aandeel kleine garnalen in de totale vangst zijn toegenomen –ten nadele van het voortbestaan van de voorraad – dan dat de visvangst zich op in het buitenland zeer gewaardeerde soorten zou hebben gericht.

Evaluatie en actualisering van de extra kosten

Er dient aan te worden herinnerd dat in de Europese Unie alleen in Guyana op tropische garnalen wordt gevestigd. Daarom kunnen de extra kosten van de bedrijven in dit departement alleen geschat worden op basis van een analyse van de lasten waartoe een vergelijkbare activiteit in het moederland zou leiden.

Deze schatting is in de voorafgaande jaren gemaakt. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de ambachtelijke en de industriële visserij.

Daarentegen moest bij de actualisering van de extra kosten in 1997 rekening worden gehouden met de gevolgen van het herstructureringsplan voor de ambachtelijke visserij waarmee eind 1995 begonnen is. Dit plan voorziet tegen 1998 in het opkopen van tot dusver rechtstreeks door de opvarende eigenaar geëxploiteerde trawlers door een gemengd bedrijf.

Op de korte termijn zal de gehele vloot van Guyana op industriële basis worden geëxploiteerd. Dit heeft tot gevolg dat een heterogenere vloot met hogere gemiddelde productiekosten dan de vorige industriële vloot in zijn totaliteit gezien wordt.

Steunregeling: rechthebbenden en verdelingsmechanisme

Het beheer van de communautaire steun is toevertrouwd aan het Fonds voor steunverlening en ordening van de markten voor producten van de zeevisserij en de zeevisteelt. Deze publiekrechtelijke instelling heeft de verbetering en ordening van de markten voor de producten van de zeevisserij en de mariene aquacultuur ten doel. De voorwaarden voor en de wijze van betaling van de steun in het kader van de compensatieregeling worden jaarlijks vastgesteld. Er wordt bepaald wie de rechthebbenden zijn, welk bedrag aan steun wordt toegekend, aan welke voorwaarden moet worden voldaan om in aanmerking te komen, hoe de compensatie over de begunstigden wordt verdeeld en welke stukken bij de steunaanvraag moeten worden ingediend.

Rechthebbenden moeten via het departementshoofd Maritieme Zaken de volgende bescheiden bij het Fonds indienen:

- een uitbetalingsaanvraag;
- een productie-overzicht op basis van de productiestaten aan de hand waarvan de beloning van de bemanning is berekend en verder aan de douane overgelegde exportverklaringen;
- een beknopt overzicht van de ter verkoop aangeboden partijen;
- een kopie van alle facturen van de verkoop van garnalen.

De storting van de steun heeft plaats na een lokale controle door de diensten van Maritieme Zaken en een centrale controle door de diensten van het Fonds. Daarna wordt de machtiging tot besteding gegeven. Als contactorgaan van de afdeling garantie van het EOGFL voor Frankrijk in de sector zeevisserij beschikt het Fonds overigens over vier inspecteurs die aan de hand van een programma vooraf de steun mogen controleren.

Het aldus vastgestelde kader voor de steunbetaling biedt de meeste garantie voor de naleving van de communautaire regelgeving.

ISSN 0254-1513

COM(97) 388 def.

DOCUMENTEN

NL

03 08 07 13

Catalogusnummer : CB-CO-97-390-NL-C

ISBN 92-78-23041-3

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg